

ismét nem azon ezéltől, hogy municipális ügyeik felett tanácskozzanak, hanem — a mire joga nincs és soha sem volt — hogy oly közjogi kérdések f. lett döntsének, a milyeneket intézni csak egy törvényes országgyűlés van hivatva. Bőmches alkotmányos érzelmű elvbáruaival kilyépett e gyűlésből: de Brassó polgárai elégtételt szolgáltatatt neki, tulnyomó többséggel őt választván meg a pesti országgyűlésre képviselőjökkül. Fogadjá ő és elvtársai legszivésb üdvözlé- tünket!

Husvét ünnepe.

A remülést bánat követte, A járgatást bús siri csend, — Kihalt, sőtét a szív világa, Az arcon kétség árnya leng. Meghalt az Ur a kinkereszten, Hiába minden zokogás... De im' megzendül harmad napra: Föltámadott a Messiás!

Kínok között bús Magdalénát Látták bolyongni a hívek; De im kigyúlt arcán a hajnal, És lázas keble mint piheg! Kí követé: a két apostol Ajkán is kél a riadás, És zendül minden hívő ajkán: Föltámadott a Messiás!

Azóta zendül minden ajkon A nagy, magasztos, szent napon, S gyógyító balzsam a dicsének, Mely fölcseng a sirhantokon. Mi Magdalénát boldogítá, Él még a szent vigasztalás, És a hívőknek búja elszáll: Föltámadott a Messiás!

Ha hü szivedre a csalódás Fojtó gyötrelme nehezül, Ha püsztán állsz a nagy világon, Nyomorba sújtva, egyedül, Ha a gonoszság gyöz körüléd, És jót, igazt tapodni látsz; Emeld föl bátran fejedet s zengd: Föltámadott a Messiás!

E szótát édes szent valóság, S az örökélet záloga; — Hová testéből szállt az Ige, Oh mi is eljutunk oda! — A test leroskad és fölcszlik, Az anyag sorsa elmuld; De uj életre kél a szellem: Föltámadott a Messiás!

Csegei Gusztáv.

Egy debreczeni mysterium*.)

Debreczenben leginkább az ács- és kőmives- legények e mysterium előadói, kik adventi na- pokban, karácsony másodnapjáig, szertesz- t járnak a városban s előadják ezen kis darabot.

A játszó személyek: három angyal, hosszú fehér ingben, mely szalaggal föl van disztve, és egy püspöki sapka; egy katona, kinek neve itt Heródes, szép magyar huszár-öltözetben; négy

* Tudva levő dolog, hogy a mysteriumok a közép korban divatozott bibliai tárgyú színjátékok voltak, melyek különösen az Új Testamentum egyes jeleneteinek, főképen Krisztus születése színtevése s feltámadása történeté- nek előadásából állottak. A középkori századokban e szín- játékokat eleinte csak templomokban a papok, később ut- czások és nyilvános helyeken e célra külön alakult társas- ságok is játszották. E színjátékok legrégibb nyomait a 13-ik századból származó olasz és angol hagyományokban találjuk. Rendesen karác. ony, husvét és pünkösd ünnepein adattak elő.

A keresztény népek között a későbbi időkig, egész napjainkig sok helyen fenmaradt azon szokás, hogy az év satoros ünnepein vallásos tárgyú drámákat, mysteriumokat előadjanak, de nem többé a papok, hanem legtöbbször a nép alsóbb osztálya, melyeknek keze között a régi szín- játékok fenmaradt szívege nem csak a kor izlése szerint, nyelv és kifejezés tekintetében nagy változásokon ment át, hanem gyakran az alsóbb komikum nyers nyilatkozataival, trágárságokkal, sőt a vallásos tárgyak el n intézett dics- gunnyal is szaporodott.

A magyar irodalmi hagyományok közt sokáig siker nélkül keresték történetbúváruink a magyar mysteriumok nyomatát.

„Leírva nem maradt fenn — írja Toldy (A m. nemz. irod. tört. II. 77.) — egy ily mysterium, intermezzo vagy

pásztor, kifordított bundában, bojhos sapkával bundarabokkal s bottal. Az öreg, csepebből készült szakállal és bajuszt visel.

A Betlehem egy két tornyu, papírból vagy vászonból készült és festők által kiczífrázott ház. Ez többször.

A jelmezeknél arra törekednek, hogy minél czífrább legyen.

A személyzet megáll a pitvarban a Betle- hemmel együtt, Heródes kopogtat s egy angyal bemegy.

Heródes.

A király Krisztusnak megjelenéséről, E világra való szent születéséről, Bűnös embereknek eljövételéről Illik hát mindnyájan értekezniük erről. Mert született Krisztus, e világnak ura, Kinek e városban nem vala hajléka, Sem fris palotája, sem királyi háza, E világmód szerint, nem vala nyugvása. Melynek az ő vállán nagy uraság vagyon, Fejedelemségre hatalmasa ily nagyon. Elérkezett hozzánk, hogy megszábaditson Bűnös rabságunkból, hogy minket megváltson, Sirjál, oh hát sirjál Sionnak leánya, Mert jászolban fekszik az Isten báránya. Siralmas szemeit a Krisztusra hányja, Ha nem soká lézünk véle is így szemben, Felviszen magával végre az egekben. Szívesen kívánom.

Angyal.

Mostani bátor beszédünkrol bocsánatot kérünk, A nagy nemes Betlehemmel tisztességet tészünk Kérjük alásan, ha terhőkre nem lézünk.

Ha megengedettet a bemenetet, ezek kí- mennek s mindnyájan énekelnek kívül:

Örömet hirdetek nektek Minden nemzetnek, Mert született Betlehembe! Egy kis gyermekese Jászolban, pólában, A barnok közt, oh de fázik! A jászolban szénán nyugszik. Édes Jézusunk, kedves Megváltónk Édes Jézusunk, kedves Megváltónk.

Két angyal beviszi a Betlehemet; egy angyal és Heródes kíséri. A szoba közepére egy székre leteszik s mindkét végénél kettő áll; énekelnek:

Kis Jézus! ki értünk születél, Jászolban szúró szénán lettél! Betlehem! élet forrása! Dávid királynak városa, Im Betlehem, kis Betlehem. Pastores regis angyalóra Natus es kívül, natus nobis cantas, Im Betlehem! kis Betlehem!

Első juhász (jó): Békesség tinektek, ked- ves jó barátim! talán Betlehemben utam tévesz- tettem; a kosok és kecskék mind eltévelyedtek. Mindaddig kolompolom az ajtó, míg Iván társam, jó pajtásom, uj hirt nem hoz nekem. (Úti az ajtót.) Hűl ki vagy? ki?

Második juhász (jó): Jó szerencsét Fedor pajtás! micsoda bűbánat emésztí szivedet? talán a mult éjjel juhaid eltévelyedtek?

Első juhász: E mai napon sem mondtál annál igazabbat; hanem mindaddig kolompolom az ajtót, míg Iván társam, jó pajtásom, uj hirt nem hoz nekem. (Úti az ajtót.) Hűl ki vagy? ki?

Harmadik juhász (jó): Adrán! kedves jó

népi bohózat szívege sem, ebben is gondatlanabbak levén apának más népekénél; de onk van hinni, hogy a szorgal- mas kutatás a nép közt, hagyományi uton itt-ott fenmar- adt ily játékokat és töredékeket meg feltalál. — Midőn sorok irattak. (1862) akkor csak az Erdélyi János által (M. népkölt. Gyj. I. a VII. könyvb.) közölt mysteri- umi daltöredék s a Torkos Sándor által a gőceji nép aj- káról eltanult karácsonyi mysterium volt ismeretes. (Az utóbbi. dialektus nélkül, Toldy Példatárában egész terje- delmében van közölve.)

Azóta a magyar mysteriumok maradványai egy pár figyelemreméltó darabbal szaporodtak. Ily-n volt az, melyet Csaplár Benedek Szegedről küldött be s Gyulai Pál ismerteiét a Kif. Társaság 1864. november havi ülésében. Ilyen volt azon karácsonyi mysterium, melyet Orosházaról Reiniger Jakab közölt (a Magyar Sajó 1864. decz 24-i számában). S ilyen végre az itt közölt mysterium is, melyet e napokban a tősgyökeres r form városból, Debre- czenből kaptunk s melyet az eddig ismert magyar mysteri- umok között mind a kompositio, mind előadás tekintetében legszabotavabbnak sőt legteljesebbnek, legalább legke- vésbé töredékesnek, a helyenkint igen régi zamatainak tart- tunk. — E lapok szerkesztője e mysteriumot a Kisfaludy társaság közlelbi ülésében ismertetta, hol az megérdem- lett figyelemben s méltánylással részesült. Szerk.

barátim, talán nem is tudjátok, merre jártam a tegnapi napon az öreggei?

Második juhász: Merre?

Harmadik juhász: Nem csára, nem balra, hanem arra, a merre az ó-testamentomi borkak egy pénzén mérk itezéjét; hanem nem szánom bánom torkunkat, vegyük elő kulacsunkat, üljünk le és vigadjunk.

Mindhárom juhász (a padozathoz verdesi botját, egyszerre vontatva mondják): Egészséggel Sándor pajtás! oly erős légy, mint Nagy Sándor; duj, duj, duj.

Második juhász: Hát az öreg hol maradt? Harmadik juhász: Az öreg, az ő öregsé- gének miatta, nem tudott utánam tetyegni tö- työgni, a nagy hófúvásokban fennakadozván, ha- nem mégis majd megpróbálom, egy füttventé- semre, vagy egy koccantátomra, bejön-e vagy sem? (Úti az ajtót.) Hűl ki vagy? ki?

Öreg juhász (jó, meggöngyövedve, reszketve; ha tisztességes ur háznál vannak, ezzel megy be): Dicsértessék az ur Jézus Krisztus! áldott legyen ez égnek királya! hippl! hoppl! hol veszen én itt magamat, hol hordom fáradt lábaimat? hegyeket, völgyeket bejártam, pásztor-társaimtól is elmaradtam; hanem azért is rákezem keserves nótámat, hogy feltaláljam pásztor-pajtásimat. Hanem adjátok ide azt a lány harapást, hadd harapjak egy keményet (itt a fogát rá csettegetti). Oh be keményet haraptam, kitért a fogam, adjá- tok ide azt a kulacsot, hadd engeszteljem ki a fogam ágyékát. (Egy juhász átadja, s az öreg a fenekét megszívja.) Ezen átkozott hideg befagy- lalta, tegyétek az asztalra, majd kiengezteli a háznak gazdája. (Oda teszik s némely helyen megtöltik borral.)

(Ha közönséges háznál vannak, akkor ezt az öreg elhagyja, és itt kezd): Juj! nem fagy idekint, nem, csak csikorog; ti dísztelen kutyák! idebenn zesetek és ziesztek, dorbézoltok; az öreg Matyus apátokrol keveset gondoltok; kapnátok fel a sós, vajas alját, mikor legmelegebb!

Harmadik juhász: Tyhü! be disznó em- ber kend öreg apám!

Öreg juhász: De ha kapom ezt a juhterin- gettet, ugy közzétek verem, mint hajdan szélylyel- vert az Isten a zsidó nemzet közt.

Harmadik juhász: Laskodj kása, ne pö- työgi!

Öreg juhász: Hogy ne boszankodnék! gon- dolják meg a tekintetes urak; mikor másfél-száz bárányomnak csak a gyapja maradt!

Harmadik juhász: Nem volt az anyyi, öreg!

Öreg juhász: Ugyan hát mennyi volt, te kutyafejű fiam?

Harmadik juhász: Nem volt több tizen- ötnél.

Öreg juhász: Oh ne tréfálj velem; a guta is majd megüt mérgemben! Mégis több volt az, gyönyörű gyermekem.

Harmadik juhász: Nem volt több tiznél.

Öreg juhász: Oh, ne tréfálj velem! a guta is járja a nadrágom fenekét; mégis több volt az, gyermekem.

Harmadik juhász: Nem volt több ötnél. Öreg juhász: Oh, ne tréfálj velem, hiszen fiam, ötnék a kis baltám is utána hajítottam; még e mai napig is oda van; hanem adjátok ide azt a lány harapást, hadd harapjak le a keményet (egy a fogát rá csettegetti) oh be keményet haraptam, kitért a fogam, adjátok ide azt a kulacsot, hadd engeszteljem ki a fogam ágyékát (egy juhász át- adja, az öreg a fenekét megszívja) ezen átkozott hideg befagyalta, tegyétek az asztalra, majd kien- gezteli e háznak gazdája, (oda teszik, s némely helyen megtöltik borral.)

Mind a nyolczan énekelnek.

Titoli, Bátori, bojtarom Vedd a botot a kezvedbe, Jere velem Betlehembe. Titoli, Bátori, bojtarom Nosza tehát hagyjuk itt, hagyjunk itt A nyáját és csordát, Betlehembe induljunk Muzsikával ballagjunk. Vidd András spodát Te Jancsi dudádat Én viszem furujámat Alle, alleluja, alle, alleluja.

Öreg juhász.

Oh Jézus! kegyelem király országga Ez jó hirt egy fő angyal prédikálja

Elsőben is mezei pásztoroknak Nem e világi böles doktoroknak! Oh! mért vagytok hát ily álmosok! Nem tudjátok, hogy született Megváltó ur Jézus Krisztusok. Jertek hát ti is angyalok! Jertek ti is pásztorok!

Imadjuk ezt a megváltó született Krisztust.

Mindenki énekel.

Midőn a szüz magzatját, Jászolban síró fiát El akarja altatni S így énekelvén néki: Oh élet! oh napfény! Oh édes Jézusom, oh édes Jézusom!

Öreg juhász: Na de édes gyermekeim, hadd lássam meg, mit hoztatok az Ur-Jézusnak?

Első juhász: Egy juhót!

Második juhász: Egy bárányt.

Harmadik juhász: Egy sajtot.

Első juhász: Hát kend, édes öregapám, mit hozott az Ur-Jézusnak?

Öreg juhász: Én is majd csak viszek vala- mit; de hova megyünk?

Első juhász: Betlehembe.

Öreg juhász: Soha sem voltam én ott! meg- ijedek én ott!

Első juhász: Ne félj öreg! légy bátor!

Öreg juhász: Oh Adám apánk szent Ha- bakukki! jöj! elsegít-égyül! (Két juhász karon fogja az öreget s vezetik a Betlehemhez.) Ez az a Bet- lehem? be szép!

Első juhász: Ez. De mégis, mit hozott az Ur-Jézusnak?

Öreg juhász: Egy pár gerliczét.

Első juhász: Hová tetted?

Öreg juhász: Elrepült!

Első juhász: Merre?

Öreg juhász: Erre! (Megüti egynek a fejét.)

Mind énekel.

Szent, szent, szent, szent az Isten a mennyben És áldott ő dicsőségében A ki mostan született, Jászolba behelyezett, Jászolban, pólában, Hideg istállócskában, Bé vagyon takargatva Posztoskával pólálva, Jaj szegény, jaj szegény!

Jaj szegény de fázik! Könyeitől ázik, Jaj szegény, jaj szegény, Nincsen néki párnája, Sem czifra nyoszolyája, Csak széna a lágy párna, Barnok szája melegítő kályhája Ökör, számár lehelletí reája, Ökör, számár lehelletí reája.

Öreg juhász: Na édes gyermekeim, már most hadd lássam meg zsiros babos tarisznyámban levő órámnak azt a kis puntusát (a másiknak orrára teszi az újját).

Harmadik juhász: Nem azt a kis puntusát, hanem azt a kis numerusát.

Öreg juhász: De hát a mint látom tizen- kettőfél az óra, a nyugalomnak ideje volna; ti angyalok vigan mulassatok, ti pedig pásztorársim, jertek aludjatok! (Az öreg harmadmagával lefek- szik, egy juhász fenn van.)

Énekel.

Pásztorok, pásztorok, De csak aludjatok, Beh elaludtatok, Mert fenn van a féror, E sok juhnyáj mellett Ne féljétek a kártól, Csak magam hagyatok. Sem a farkasoktól.

Im látom uraimék, hogy az álom erősebb ná- lammál, mert még ma egy dolgot akartam véghez- vinni, de az álom nem enged, hanem majd magam ledőlök ezen pásztor pajtásimhoz. (Lefekszik s horkolva alsuznak.)

Énekelnek az angyalok s Heródes.

Mennyből az angyal Lejött hozzátok Pásztorok, pásztorok, Hogy Betlehembe Sietve menvén Lássátok, lássátok. Az Isten fia. A ki született Jászolban, jászolban Jászolban fekszik, Szépen alsuzik Valóban, valóban. Monda a pásztor,

A ki legelső Közülünk. Menjünk mindnyájan Köszöntésére, Botokkal botokkal Elmenének ök Köszöntésére Botokkal botokkal. Vivének néki Szép ajándékok Magokkal, magokkal. Egyik egy juhót, Másik egy bárányt

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Vivének néki, Harmadik tejet, Negyedik hozván Egy sajtot, Ezeket hozván, Jó napot mondván,

Krisztusnak, Jézusnak. Gloria! (letérdelnek; egy ozenget) Éneleszel szüz dea Szurd-ide (keresztbe te- szik az angyalok a kardot) pásztorok Szurdide pásztorok.)

Öreg juhász (álmban): Ide szürsz? ide bizony nem szürsz, mert majd visszazúrom. (Ezt az éneket gyakran felcserelik a következővel):

Dormiosal, votes furmosat**) E Krisztus Jézus világ szerelme En teletéted most esem térdre (letérdelnek s a kardot keresztbe teszik).

Aludjál én Jézusom! Nyugodjál én megváltóm! Kérjél egy szót, krisztel egy szót***)

Közbe szól Első juhász: Hallod pajtás, uj hirmondás.

(Énekelnek tovább.)

Angyalok énekelnek, Pásztoroknak hirdetnek, Hogy uj király született, A mely régen nyeretett Ti idvességtekre.

A juhászok (fekve mind énekelnek: Örvendezünk és vigadjunk. Szép dicséreteket mondjunk Igaz Messias! igaz Messias! igaz Messias!)

Első juhász (fekve énekel):

Pásztorok! keljünk fel! Betlehembe menjünk el, Betlehembe! Itt meglátjuk Urunkat, Mint kegyes megváltónkat.

Fáradságunk óerette ne sajnáljuk. Talán még az éjszaka is feltaláljuk. Na már meglelvén, mit vigyünk neki? Egy juhót, egy bárányt, Ilyen szegény pásztoroktól elég lézen, Talán még az aránynál is többet tézen (felkel).

Második juhász (fekve énekel):

Kelj fel öreg! társaddal, társaddal. Ne aludjál! Hogy midőn Betlehembe Már indulnál. Itt meglátjuk Urunkat, a Jézuskát, Ki értünk született, istennek szent fiát (felkel).

Harmadik juhász (fekve énekel):

Ne lármazzál Fedor! pajtásiddal, Hadd aludjam kedvemre ez utban. Felkelek, elmegyek, ezt meghidjed, A kisednek egy sajtot is majd elviszek.

Kelj fel öreg! angyal szól, Krisztus született, kakas kukorikol. Jer Betlehembe, vess keresztet magadra (felkel).

Öreg juhász (fekve): Micsoda, micsoda Kristóf született? kakas kukorikol.

Harmadik juhász: Nem Kristóf, édes öreg apám! hanem az ur Jézus Krisztus.

Öreg juhász: Felkelek, de el is szaladok. Mind a három juhász egyszerre: Csapófat az öregnek! (Emelgetik botjok.)

Öreg juhász: Ez ám a fris legény, a kit csapófavál emelgetnek (felkel).

A juhászok énekelnek:

Csorda-pásztorok, midőn Betlehemben Csordát őrizvén éjjel a mezőben, Nagy félelemben, nagy félelemben Teletéted üdvözöl szivem. Ne féljétek pásztorok, pásztorok, Örömet hirdetek! Mert született már nektek, Kit megjövendöltetek. Egy szüznek méhében Szüzön szült vérében Megváltó Krisztusok Alle, alleluja, alle, alleluja.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Öreg juhász:

Oh Jézus! kegyelem király országga Ezen Heródes király szivet szállja Erős srándék, hogy téged megöljön, Holott országoddal eltörüljön. De mivel szeretet Isten e világot, Felnevél számára egy szép szál virágot.

Mely az Ur lelkevel illatozik, Mert háló-eszközt mulatozik*). Pásztoroknak jelent angyali sereg, Mondván: szivetek oh! mért kesereg? Békesség e földön! ne féljétek, Uj hirt mondok nektek, mely örömetek. A megtartó Betlehemben Itt levén, lehettek véle szemben. A kinek a mennyei föld királyi széke, Itt egy istálló szállása nékie; Hagyd itt a barmot, jászolt, istállót, Oh! hogy nyerhesük meg e mennyei szállót. Itt száll Jézusom, karjaim készek. Imhol van a fejem, itt hajtsd le fejedet. Csodáld, hogy e mennyei föld terem ője Jászolban fekszik, nincs rendes böles-ör. Csodáld, hogy e bűnös tóra szorult, Ki előtt minden angyal leborult. Jertek ti is angyalok, jertek ti is pásztorok, Imadjuk ezt a megváltó ur Jézus-Krisztust.

Énekelnek.

Szüz Mária e világra Nékünk szent fiát hozta. Ur és Isten, most közöttünk fekszik S együtt vigadjunk, Mert az égi madarak És az erdei vadak Ötet imadják, és magasztalják, Ötet imadják, és magasztalják.

Öreg juhász: Na édes gyerme

banknóta, mindent elveszek. (Sorra jár s visszatér a juhászokhoz.) Szerettek most, ugy-e?

Énekelnek.

A mennyei szent városnak
Gyöngy kapui felnyílnak.
Oh Jézusom, szerelmesem,
Légyen hozzád gyors menésem.

Jézus egy szűztől született,
Szűró szénára fektetett,
Oh Jézusom, szerelmesem,
Légyen hozzád gyors menésem.

Jézus ágyán nincsen paplan,
Jaj de fázik az ártatlan,
Oh Jézusom, szerelmesem,
Légyen hozzád gyors menésem.

(Ha borral kínálják őket, Heródes és az angyal egy dictiót mondanak s isznak.)

Heródes:

Egészséggel bokrétámnak első pillangója,
Az Uristen áldása maradjon e házra,

Óreg juhász: Nosza hát legények, szálljunk innen tovább, mert még ezt a nemes Betlehemet másutt is várják; jól tudjuk, hogy egy forint 100 krajczárból áll, ha, mink azt elvesztjük, nekünk lesz az nagy kár.

Mind énekelnek:

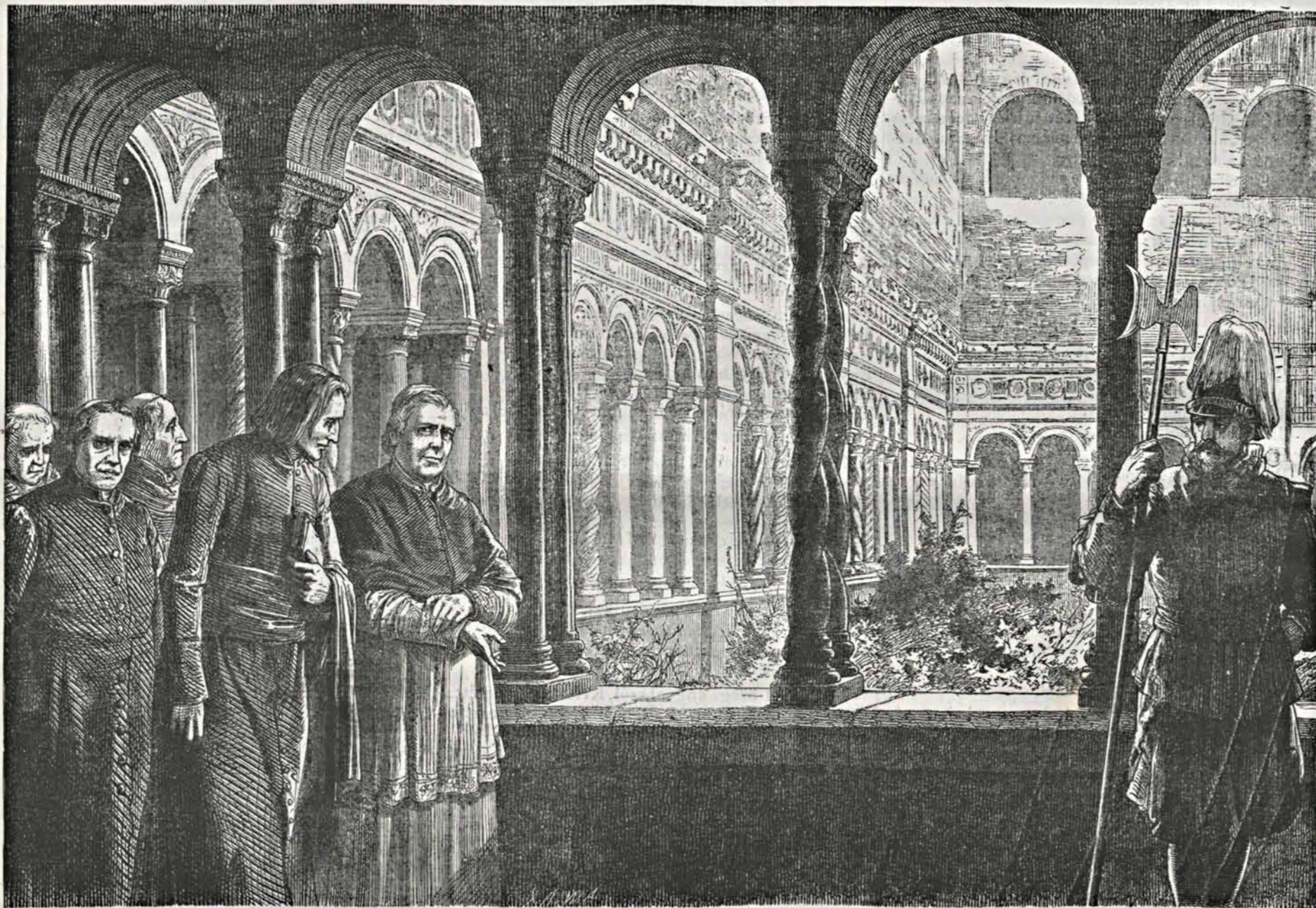
A nap derül
Hajnal kerül
Már a szabott óra cseng.
Már minden sas,
Minden bokor
Lassodj, marsodj, zeng.
Már mi innét ha elmegyünk,
Valahára visszatérünk
Ugye bizony, társ?
Nosza pajtás fogd az ajtót,
Csak hamar a kilincstartót,
Hátra tekints,
Semmi baj nincs,
Innen haza, mars! (elmennek.)

Nem tartozik ránk, fezegetni az okokat, melyek a művészt a csöndes czella magányába vonulni késztették, s bár e lépése fölött a feltétlen bámulatot nem osztjuk: mégis fölkeressük őt, a ki „bárhová megy, mindig hű rokon“, római magányában is s egy képen mutatjuk be olvasóinknak azon magas társaságot, mely a művészt jelenleg környezni szokta.

Liszt Ferencz társaságát most legtöbbször IX-ik Pius pápa és Antonelli bíbornok képezik, kikkel gyakran járkál Róma főgőgházának, a Laterán templomnak oszlopcsarnokzatán, a mint képünk is mutatja.

E Laterán-templom az, melynek erkélyéről az összegyűlt népnek a pápa az áldást osztani szokta.

A nagynevű művész, kinek dicsőségéről, azért hogy ő magányba vonult, még ma is folyvást beszél a világ, most is ad koncerteket, csak hogy a nagy közönséget, mely egykor a művész termet megtölté, most csak egyetlen ember, Pio Nono, a római pápa pótolja, kinek szelid arczán a leolvasható megelégedés most elég kárpótlást

Liszt Ferencz. IX. Pius pápa és Antonelli társaságában, a Laterán-templom oszlopcsarnokában.

E háznak gazdját az Uristen éltesse sokáig,
Ellenség vérében ne járjon bokáig,
Az Uristen élteszen mindnyájunkat sokáig (iszik).

Első angyal:

E háznak gazdája, ki az Urat áldja,
Mennyekben legyen örökös lakása (iszik).

Második angyal:

E háznak gazdját az Uristen éltesse sokáig,
Koronát hordozson fejében holtáig
Az Uristen élteszen mindnyájunkat sokáig! (iszik)

Harmadik angyal:

Én is, mit társaim mondanak jó szívvel,
E ház gazdjának kívánom lélekkel (iszik).
Óreg juhász (a juhászokhoz): Danoljátok el az én nótámat!

Juhászok (dalolnak s tánczolnak):

Felkölt Fédor nagy álmosan,
Fésületlen, nagy borzasan,
Száll a hegyről lefelé,
Bocskorát is eljötté.

Látvány, hogy ez egészen más, mint a Torkos Sándor közlése után ismeretes „Gőseji mysterium“; s én részemről érdekesebbnek találtam ezt — midőn a mult évi advent-napokban előadatni láttam — amannál.

Nem akarok részletes ismertetésébe bocsátkozni e mysteriumnak, csupán ennek közlése által akarom a magyar nép közt itt-ott elszórva fennmaradt régi emlékek iránt fölgerjeszteni azok figyelmét, kiknek talán alkalmuk van ezeket gyűjtögetni.

Végül még e mysterium hitelességéről kellene szólanom, de erre csak azt jegyzem meg, hogy olvassa végig bárki e darabot, bizonyosan nem vonja kétségbe hitelességét.

Közlő: Szathmáry Károly.

Liszt Ferencz a pápa társaságában.

Egy éve már, mióta Liszt, a zongoraünnepelt királya, zajos és dicsőséges művészi pályáját a papi élet nagyobb nyugalomával cserélte föl.

nyuirt a tapsokért, melyek egykor a művész vágyainak, álmodásainak szilajabb szárnyalásait jutalmazák.

Árva vára.

Egyik legregényesebb fekvésű és meglehetősen ép karban levő régi várunk Árva vára, melynek bővebb ismertetését s egy részletének rajzát a Vasárnapi Ujság 1857. évi 39-dik számában közöltük ugyan, de ezuttal Keleti Gusztáv eredeti rajza után a vár és vidékének teljes látképet adhatjuk.

Csak röviden ismételjük itt a főbb adatokat. Árva vára az Árva vízének jobb partján meredek kősziklán fekszik, 1546 lábnyira a tenger színe fölött.

A vár három osztályból áll, u. m.: az igen régi felső, a középső és (a Thurzók által épített) alsó várból.

Különbön a vár három része egymástól el van különözve s az építési módor is mutatja,

hogy különböző időben épültek. A meredek bejárás a vár nyugati, azaz a tövében fekvő helység (Árva-Várallya) felőli oldaláról történik. A legalsó kapu fölött ma is jó állapotban levő s ortanyául szolgáló szoba van. Alig 30 lépéssnyire nyílik a másik kapu, mely fölött szintén lakható szobák vannak. Innen egy szépen kikövezett udvarra juthatni. Az ezt környező épületek falaiban több golyó helye látható még ma is, a Rákóczy és Tökölyi féle forrongások nyomai. — Egy harmadik kapu ezen alsó vár belső udvarára vezet. Itt van a vártemplom díszes régi oltárával s egyházi butorzataival; az oltár baloldalán gr. Thurzó György nádor életnagyságú fehér márványszobra. Ez utóbbinak költségén épült az alsó vár 1611-ben. A templom falain most is a Thurzó és Czobor családok czimerei függenek. E templom mellett volt azelőtt a fegyvertár is, melynek ritka fegyvereit az 1848-diki mozgalmak idejében széthordták. Ezen alsó vár minden részében lakható jó karban van most is s a megyei fegyenczek őrzetere használtatott.

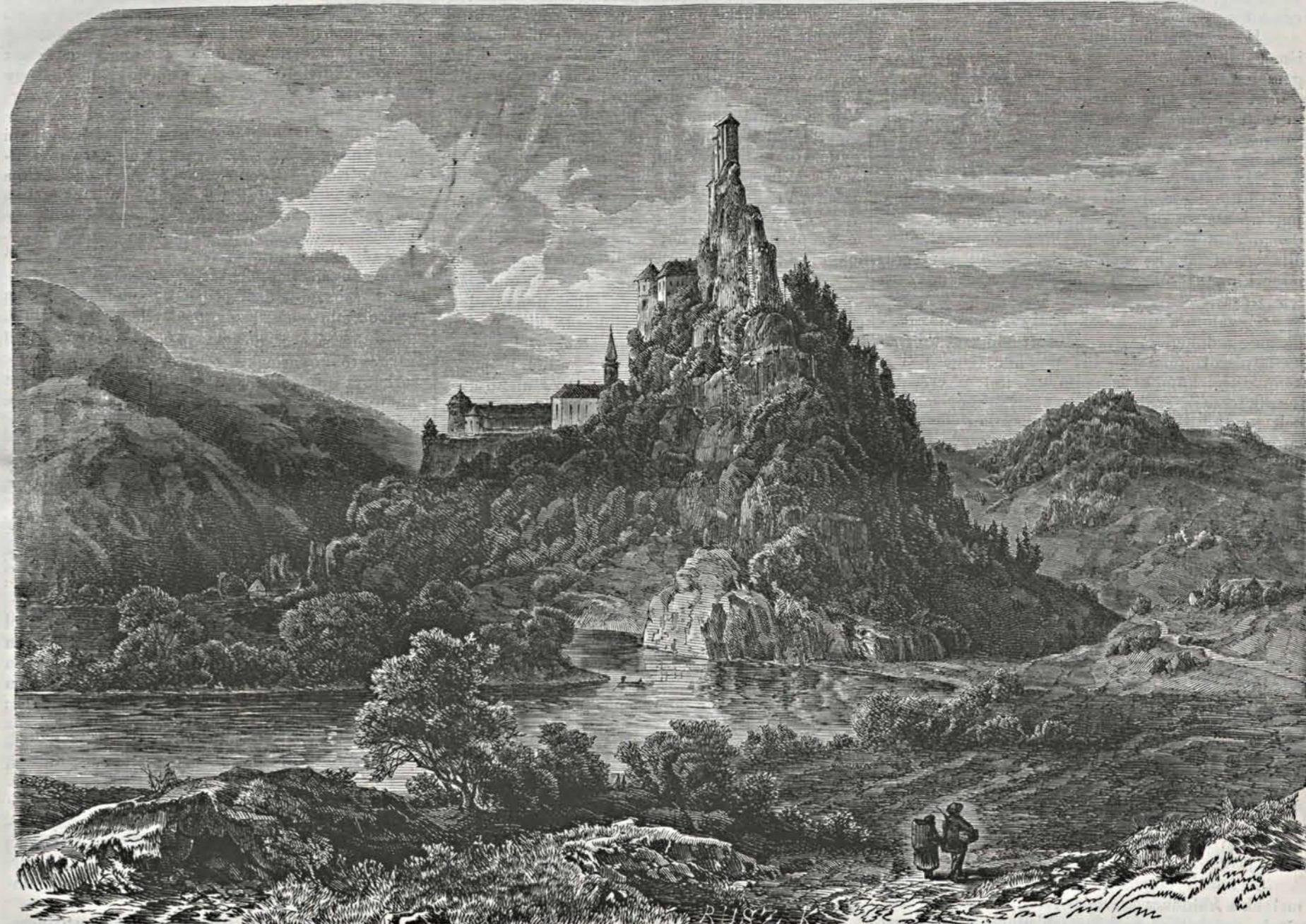
Az alsó várat a középső várral hajdan fel-

káig lengyel és szilézsi urak majd mint adományt, majd mint zálogot. Egy ideig a lengyel Komorovszky, később a szilézsi Szedlniczky-család birta.

Ez utóbbtól szerezte meg 1556-ban gróf Thurzó Ferencz, kinek családja 1621-ig volt birtokában. Ekkor Thurzó Imre főörökös nélkül halván meg, az Árvi vár és uradalom 7 nővérére szállott, s ezek örökösai képezik ma is az itteni közbirtokosságot, kik között fő helyet foglal el a gróf Zichy-család.

Az Árvi vár szoros völgyben, több magas hegytől körülveve, elazigetelten áll szikla ormán fekszik, Árvamegyének majdnem kellő közepében. A kilátás innen a legjutalmazóbb: keletre a csaknem örökös hóval borított Kárpátok távol bércei, délnyugatról a kisebb turóczi hegyek képezik a láthatár végpontjait.

A vár tövében, mint említők, Várallya kis helység terül el s az Árva folyó tiszta habjai hőmpolyognak.

Árva vára. — (Keleti Gusztáv eredeti rajza.)

A méh-birodalom.

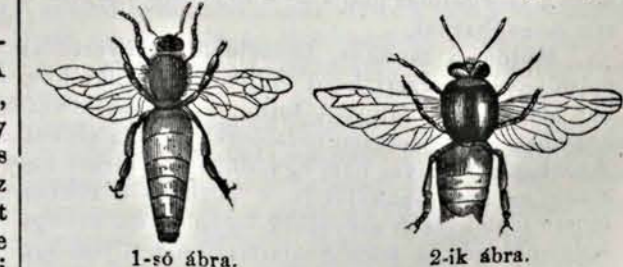
Nem üdül kellemesebben a nagyvárosi lakos, mint ha az év viritő szakának egy részét vidéken tölti. — Az egyszerű életmód, a tiszta légből való szabad mozgás, újá teremtik a testet és lelket; a megszokott mindennapi egyformaságot az örök vidám természet bája váltja fel, s készíti a szellemet, hogy lásson, ismerjen és csodálkozzék.

Gyönyörű májusi alkonyon, virágillatos, csalogánydalos kertben együtt ül a család. — A házigazda egyszer csak figyelmesebb lesz; int, hogy kövessük. A méh-kelenczébe lépünk s egy kaptárnál megállapodunk. — „Hallod azon erős és tiszta hangot, mely ezen kasból jó ki? Ez az új királynő, mely most tartja üdvözölő beszédét alattvalóihoz, és kéri anyját, hogy holnap engedje szabadon tova kelni. Ezen kas holnap rajzani fog.“

Vajjon e különös hang csakugyan a királynőtől ered? — A méhészt jól tudja, hogy nem, — mert az egy csoport méh gyorsabb szárnyrezgetésétől támad. — Várakozásteljesen köszönt be

uj kas a méh-kelenczébe elhelyeztetik, s most kényelmesen vizsgálhatjuk az új állam fejlődését.

Ha másnap a néhány ezernyi lakosságú kaptárba bepillantunk, a padlaton egy méhet látunk magányosan járkálni, melyet nagysága egészen megkülönböztet a többitől. Teste karcsu, szárnyainál hosszabb (1-ső ábra); lábai sárga szőrrel be-növék, s a szintén szőrös test ércz-serüleg fénylő,

1-ső ábra.

2-ik ábra.

— ez a királynő. Ezen egyetlen feltűnő méhen kívül, melynek nemcsak az uralkodás, de az egész állam bányasága is rendeltetése, több százból álló csoportot észlelünk, melyek sokkal erősebbek és izmosabbak a királynénél (2-ik ábra); tizenhárom

águ csapjok van, s zemeik oly nagyok, hogy a fej közepén csaknem egészen összecsernek; egész testük szürke szőrel van beöve, — ezek a *hímek*, vagyis *herék*. A többi számtalan, tagból álló csoportot a *munkások* képezik (3-ik ábra). melyek a kaptár leg több lakói.

8-ik ábra

Az új államban sürgősforgásról még szó sincs; a királytól eltérően senki sem ügyel, a herék restül hevernek, s a munkások járnak-kelnek, a nélkül, hogy dologra gondolnának. De ha a következő napon kellemes az idő, öröm, sürgölődés és élet támad a kashán, mert ma van az uralkodónak násznapja; a herék udvariasan körzik, míg ő felségének a szabadba kelni méltóztatik. Az egész here-tábor követi, a vidám nésmenet magasra felszáll, s nemsokára eltűnik szemünk elől. Egy idő múlva ismét megjelen a jövedvű társaság, mert a násznap helye van fejezve; de egy here hiányzik, azon egyetlen, a melyik a királytól hajlamát élvezte, s melyik a rövid holdsgodogot éltével váltotta meg. A többi here csak széptevője, udvaroncza a királyonak, s udvarát képezik.

Ha az újonnan férjült, s máris özvegy királyt ismét dolgozó néphez érkezik: nagy öröm és vigasság van a birodalomban. A régiek a méh-állam uralkodóját királynak tartották; azonban mi jól tudjuk, hogy az király, mely egyetlen férjülés után számtalan nép ősanijává lesz.

Ha a szeretett királyt viszontlátása fölötti első öröm lecsendesült, rögtön megkezdődik a munka, melyet csupán az údók felől való gondoskodás támaszt, mert a királyt megáldatott állapotban van. Ézen munka nem oly egyszerű, mint hinnők; sőt igen is megkívánja a munkaerő felosztását.

Egyelőre a munkások testi ereje szerint osztják meg a dolgot. A gyengébb személyzet a belső háztartásról gondoskodik; ezekből telnek ki a kőművesek, kiknek az építő anyagot az erősebb testalkotásnak szolgáltatják. — Először is arról kell gondoskodni, hogy a lakás hivatlan vendégek látogatása elől legyen megvédelmezve, mert a méhek állama nem tűr semmiféle idegen telepítvényezést. Ez okból a jól megtermett munkások egy csapatja fiatal fák héjáról gyantát kapar le, azt aprólépcsókkal alakítja, első és közép lábainak csuklói közé rejti s így szállítja a kaptárba, hogy azzal minden netalán nyílást beragasztson. Ezért nevezük ezeket *töm-viasznak*.

Azonban nemcsak az élő betolakodókat gyűlölik a méhek az ő chinagol elzart országukban, de még a hivatlan betekintést, sőt a világság behatását is; e miatt a kaptár oldalára netalán alkalmazott ablakot is gondosan beragasztják; — így ha a méhészt tisztán akarja őz-ablakot tartani, kénytelen arra kivülről táblát alkalmazni.

Ezen munka közben, mely a birodalmat töm-viaszzal, mint chinai fallal minden külmegetáadás elől elzárja s csak a kijáró lyukat hagyja szabadon, megkezdődik a lakások építése. Ezek vagy gyermek-szobák vagy szer-kamrák; a dolgozók igazi proletarok, s birtoktalan koldus-ként a házak között az utcákon laknak.

A házak viaszból építvők. — Azon méhek, melyek a különböző szerepet vállaltak el, a mezők, rétek, erdők virágai közé szélednek, a virágpont haza szállítják, ott az építkezés veszik át azt, és egyelőre felfalatozván, másodszor gyomrukba, az új nevezett *viasz-gyomorra* költöztetik. Egy idő múlva azt veszzük észre, hogy a test hátsó gyűrűi közül bizonyos feher anyag áll elő, ez a *viasz*; a gyomorban átdolgozott virágpont átváltozott minőségben, a lakások építő anyaga.

A lakók építése mindig a kaptár felső részén kezdődik s így támadnak lassankint a lefüggő sejtek, melyek oly távolra vannak egymástól, hogy a szorgalmas munkások közöttük kényelmesen mozoghatnak.

Midőn a munkás, bensejéből előnyerte az építő anyagot, falat kezd építeni s e munka közben maga körül folyó víz forog. E forgás következtében természetesen oszlop-szerű alakú a cella. Azonban a kőműves nem egy-dül épít; társai hasonló módon munkálkodnak körülé s e közben lehető legközelebb szorulnak egymáshoz, nehogy legközelebb tér is felháználtnak maradjon. Így mindenik ház a 50-oms édkhoz van ragasztva, s miután mindenik házat hat szomszéd lak körüveszi, az az építő akaratá nélkül hat-zeglővé válik. — Valamint ezen, úgy a későbbi munkálkodást is kényelmesen észlelhetjük, miután házi gazdánk, mint minden okoszi méhészt, a vilá-

hirű karl-marki pap és mélytenyésztő, *Dziurzon* találmánya szerinti kaptárokat készítette. E kaptár úgy van készíte, hogy a felső fedelet lehet venni, mely alatt számos vizirányosan elhelyezett páleza van, melyekre a méhek bizonyos ragasztják sejtjeiket. Ha tehát kíváncsiak vagyunk a méhek munkálkodására, a fedelet levélvén, kivesszünk egy-egy pálezát a rajta függő sejttel együtt.

Ha a kamrácskák építése már ugyancsak neki indult, a királytól is megkezdte hivatását; mindenik cellát megvizsgálja s tojást rak bele, melyet a fenének tampa végén erősít meg. — E honyai elfoglaltatása közben több udvarhölgy kíséri, melyek tisztellel veszik körül, lehajtott fejüket felé fordítván. A királyt esodlatos módon gondoskodik a jövő nemzedékről, mert napokonként 2000 tojást képes lerakni, s e munkálkodását husz napon át folytatja. Olykor-olykor megpihen, s ekkor tisztellel közelednek az udvarhölgyek, nyalják, kefélik, tisztítják és erősítő étellel kínálják.

Minél szorgalmasabban rakja a honya tojásait, annál fáradhatatlanabban készítik a kőművesek a gyermekszobákat. Az először készülték egyenlő nagyságúak, de lassankint oly lakok is emelkednek, melyek magasabbak és téresebbek, és melyek az uralkodónál által a még tojásburkok szendegő lakóval szintén megnepesítettnek. Végre néhány kamra él, melyek minden eddigiektől különböznek, a sejt alsó részén függnek nyílásokkal lefelé, és miután magánosok állnak, nem szegletesek, de gömbölyűk s oly erősek, hogy az egyre felhasználó építő-anyagból 150 különböző kamra lehetne készíthető. Ezen lakokat is megnepesíti a király; és most egyelőre kipiheni magát, kisérőli által gyámoltatva és ápolatva.

Hát a munkások pihenek-e fűradozásaik után? — Nem; rájuk nézve nincs ünnepe, nincs szünidő, mert most az éledni kezdő kicsinyekről kell gondoskodni, s a bekövetkező tél élelmiszer gyűjtését parancsolja. Ez okból nemcsak folyóvizet tart az építés, de a régi és újabb üres kamrák élelmi raktárakul szolgálnak, melyeket addig kell megtölteni, míg aratni lehet. A lakosok legnagyobb része a szabadba vándorol és élelmiszert szállít be. Ez nem virágpontból készül, hanem nyúlós folyadék, mely a virág legfenekeén támad; ezt a méhek beleszűrik, a nektár-edénybe vagyis mértartóba rejtik, és ez a *mész*. Ezt a szorgalmas méhek hosszú nyelvükkel nyalják fel, mint ebek a vizet szopták, azután elnyelik s előgyomrukban, vagyis a *mész-tartóban* haza szállítják. Haza érve ismét kibocsátják s a raktárakba elrakják, melyek megtelvével viaszszal, gondosan befedtetnek.

De pillantsunk ismét a gyermekszobákba, s lássuk, mi lesz a tojásból? — A legkisebb lakok tojásai három napig mozdulatlanul fekszenek, végre felszakad a boríték s egy kis kukaczkó a világra, mely rögtön élelmet kér. Erről azonban azonnal gondoskodva van: a pihenést nem ismerő méhek egy része a dajkatisztet teljesíti, s a póla a tehetetlen kisedeket. És miként az emlősök saját tojással táplálják kicsinyeit, ép úgy étetik ezen feloldozó dajkák e kis férgeket azon edellel, melyet saját fenntartásukra ettek meg. Mézet s ugynevezett *méh-kenyéret* készítnek beleszűrik, melyet ismét kiadnak. Pedig nem is saját gyermekük!

Mindenik új szülött öt napon át ettetetik, s tisztántartásukra nagy gond van fordítva; — azután a kamrák nyílásai viaszszal betömődnek. Most a kis kukaczkó magára van hagyatva, s három nap alatt selyem gubóba fonja be magát. Hét napig tart ezen álom, s az ébredéssel dolgozó méhecske áll elő. — Ekként a kifejlesztés husz nap alatt végbement.

Nézünk most a nagyobb gyermekszobákba. Az ezekben levő tojásokból három nap múlva szintén apró kukaczkók kelnek ki, melyeket a figyelmes dajkák hasonlóan gondosan ápolnak, s mely nemű méh támad ezekből? A tojás lerakásától számítva, huszonnégy nap alatt fiatal *herék* jó napvilágra.

Végre figyeljünk azon néhány magános cellára, melyek paloták gyanánt nagyszámban a többi sejt al felülműlik. Az ezekben levő tojásból is kukaczkó támad, azonban ennek dajkálására van legnagyobb gond fordítva; nemcsak dúsabb táplálékban részesül, de finomabban is, mert több méz van benne, mint a többiben. 16—18 nap múlva bevégzi álmát, s látható lesz az ifjú király.

(Vége következik.) Tar Gábor.

Az alföldön divatozó babonák.

Hogy a babona még ma sincs kiirtva a közép szivéből, hogy a vakitnek még mindig vannak követői, hogy a szájról szájra, maradékról maradékra szálló mondatok még mindig megtartják befolyásukat: könnyen be lehet bizonyítani.

Büvészek, boszorkányok tartottak, s lélek-idézők a mai felvilágosodott korban is folyóvást vannak, ha nem is annyian, mint régen, kik kezeik közt is hatalmukban tartották és tartják a nekik hódolókat.

Különösen az alföldön, hol a régi hagyományos szokások leginkább megmaradtak, nagymértékben el van terjedve a babona. Én a következőket mind a nép szájjából szedtem össze.

Legelső s legfontosabb azon állítás, hogy a kire a boszorkány nyilvánosan haragszik, annak nem ártat, pedig ezt az állítást sok tekintetben lerontják a többiek.

Hogy éjjel a boszorkány valamelyik házhoz ne mehessen, semmi tét ne ártasson, az ajtó mögött egy seprűt álltanak fel, melyet sóval leveznek, aztán az ajtó sarka mellé egy kanalat, kést és villát dugnak, remélve, hogy ezen eszközök mintegy villámhárítót szolgálnak.

Ha tehenet vagy lovat rontanak meg: azt dorongokkal jól megverik, azon hiszenben, hogy azt nem az sz állat érzi, hanem az illető boszorkány.

Ilyen az is, midőn annak ruháit, kinek valamely baja van, az ajtó küszöbén addig ütök és vagdalják, míg ronggyá nem lesz, a mikor belökik a kemencébe — a tűz közé. Vagy pedig a házból levő gerendán kötelek húznak át s azt addig húzogatták, míg nekik tetszik, állítva, hogy a boszorkány is ott van.

Az ilyen képtelenségek leginkább a gyermekgyászoknál divatoznak, pedig azok nem egyebek, mint a nő lázas képzelgetének szüleményei.

Van reá eset, hogy a nő azt állítja, hogy el akarják tőle gyermekét ragadni, s ilyenkor a boszorkányt úgy vélik kijátszhatni, ha a gyermeket onnan elveszik s helyette egy bepölyt darab fát tesznek oda.

De menjünk tovább. Ha a boszorkány egy tollat kihűz valakinek akár tyukjából, akár libájából: az a boszorkányhoz fog elmenni, a miért is aztán az olyanon keresik, kit mint boszorkányt tartanak, de hogy megtalálják-e már valaha? arról halgatnak.

Ha olyan beteget visznek szekéren, ki meg van rontva, ha a legjobb lovak buzzák is azt: nagy nehezen bírják.

Ha szent György nap éjszakán kölest vet el valaki háza előtt; azon éven semmi veszté nem éri házat. Ha ugyancsak szent György nap éjjelen kimegy a keresztutra valaki és soha hátra nem tekint: az ördögök egy könyvet adnak éjjelkor; de vigyázní kell, mert ha ott nyitja ki, a hol ez áll, hogy: *arany*, akkor annyit visznek neki belé, amennyi tetszik; de ha ott találja kinyitni, hol *só, kő* vagy ilyféle van írva: akkor úgy elárastják vele, hogy meghal a teher alatt. (De hogy megpróbálta-e már valami bitor fiző az a kecsesítő szerezését: arról ismét hallgat a krónika.)

A burokban, vagy fogakkal született gyermek: nagy szerencse, s vele különféle mondásokat kötnék össze.

Az akasztott ember ruhájával ha a lovat megtörölgetik: az mindig kövér és szőre szép fényes fog lenni. Ha pedig ugyancsak az akasztott embernek újat levigják s ruhába takargatva magokál hurokolták: a vető egyedül ötle fog vásárolni; ezt a csudát különösen a kofák állítják; a miért is ha valakinek jó vásárja van, az szokták mondani: nem csuda, mert akasztott ember-ujja van!

Ha szent György nap előtt megzendül az ég: hirtelen csajják magukat a föl-höz, vagy pedig valamely ütök magukat, mert azt hiszik, hogy azon éven semmi részök sem fog járni. (Ez történt az idén is a debreczeni kofákkal a piacon.) A lidérez. Már arról különbeül-különféle csudákat beszélnek. Ha p. o. meglegli valaki egy tiszta fekete tyuknak egy olyan kis tojását, a melyet az akkor szokott elhagyni, mikor utóljára tojik, s ha ezt hűmá alatt néti hétig, hét napig és hét óráig tartja: lidérez lesz belőle; az aztán hord neki minde-t, a mi csak kell, de nem tud tőle soha megszabadulni, s úgy gondját kell viselni, mint a gyermeknek.

Ha nyakkendőjét megszerítja valaki, midőn levást kéri meg: az akkor bizonyosan hozzá fog menni. (Jó is volna!)

Ha a boszorkány vagy sátán megkísért vala-

kit fekete kutya vagy macska képében: ha nevé megmondja, az sohava sem tud menni, hanem tehetetlenül áll ott s azt teheti vele, a mit akar; csak hogy bal kézzel kell futni. (De ki az ördög tudná a boszorkányok nevét?)

Ha szent György nap éjjelen valaki lángot lát valahol fellobbanni: ott pénz van; mert az mindened hetedik éven megtisztul s lángja akkor látszik. De a pénz felvételében vigyázní kell, mert arra vagy ember, vagy valamely állat van ölte, s ezek őrzik a kincset. Az ilyeneket csak hetedik gyermekkel lehet felvétetni, mert annak nem ártat s az a föld alatt is meglátja a pénzt.

Egy ily hetedik gyermek ábrándozását magam is láttam. Ennek úgy teli beszéltek már a fejét szülei s egyebek a születésével járó csudák felől, miszerint végre maga is azt hitte, hogy ó valami természetfölötti erővel bír; azt bebizonyítandó, elhíresztelte, hogy neki egy bizonyos napon maga a Jézus meg fog jelenni! Ezen ujkori csudára aztán oda gyűlt egy nagy embertömeg. Csak vártuk, vártuk, de biz nem jelent ott meg — senki! a várakozó publikum nagy boszuságára, nekem pedig egy jó nevetésemre!

Ha leány vagy legény kimegy a szántóföldre, s behuny szemmel egy kalászfűvet leszik, belőle a szemet kidörzsöli: ha páros, akkor boldog, ellen esetben pedig boldogtalan házasága lesz.

Midőn menyegző van s vagy egy kép lelesik a falról, vagy pedig a menyasszonynak valamije elvész: az a házasság hasonlóan boldogtalan lesz. — Ezért is midőn fel akarják kontyolni (a mint mondják): senki, hanem csak a legmeghittebb asszonyokat bocsátják be; ajtót, ablakot eltorlaszolniak, nehogy vesztély legyen a dolgoból.

A pénteki nap. Már ez majdnem minden ember előtt szerencsétlen napnak tartatik; ezért is semmi nagy munkához ezen nap nem kezdnek: nem mosnak, mert akkor a pénteken mosott ruhában járó ember egész héten szerencsétlen lesz.

Az elültetendő tojásokat világért kemény alk nem vinnék: mert akkor azok nem kelnek ki. Minden hushagyó-kedden egy tyúkot megölnek: mert akkor egész éven az apró mrhaféle nem fog dögleni; továbbá, a hol hullanak a tyúkok: a kutagásra vagy a kapura szegnek egy rudra kötött dögöt, mert az által a csapás megszűnik. A patkányokat, egereket úgy lehet elpusztítani: ha a „Miatyánk“-ot visszafelé elmondja az ember.

A fecskét nem ütök le, sem fészékét nem bántják: mert akkor annak vagy a háza megég, vagy a tehene vért ad, vagy pedig nejeinek néma gyermeke születik. Ilyet hisznek a gólyáról is, hogy t. i. a mely épületről fészékét leszedik, azt fel fogja gyújtani a csőrében valahonnan oda vitt tüzzel.

Ha valaki jobb lábbal kel fel az ágyáról, szerencseje, ellen esetben pedig kára lesz. Továbbá, a fonákul vett ruha szerencsét hoz.

Ha valaki erősen csuklik s valaki azt a nevet mondja előtte, a mit akkor gondolt, midőn az csuklott: rögtön el fogja hagyni — a csuklás.

Ha utazik valaki valahová s nyul szalad előtte keresztül: ezen utalann nem érzélt.

Ha valakit meglöpnék, az az ellopottnak nyomára jön az ugynevezett *rosta vetés* által, a mely következőkben történik: belől a rostába tesznek kést, villát, kanalat stb., külsőjébe felül bele- szurnak egy szét nyitott ollót, melynek egyik végét a vető, másikat pedig a káros fél fogja.

Ekkor a vető azoknak neveit számlálja el, kikre amaz gyanakszik, ilyformán: „Péteremre, Pálomra mondom, N. N. lepta el“ ezt meg ezt s így tovább (valamelyik névre aztán a rosta csak- ugy elfordul). De bizonyosan a vető akaratából, nem a rosta jószántából.

A kártyavetés. Hogy ez már mily szomorú következményeket vont maga után, számtalanszor tapasztaltuk!

Az időjárás. Hiteles naptár: következő módon csinálnak: elővesznek egy vesztőt s azon annyi rovátkot metszenek, ahány nap van az éven; továbbá ugyanannyi hágymát vagdalnak ezt s arra egyforma mennyiségű sőt hintenek; ha már most a só valamelyik hágymadarabon elolvad: az az illető vesztő rovátkon eszt, ha pedig nem: száraz időt jelent. De ezt csak karácsony éjjelén lehet tenni.

A tatosokról, lunatikus vagy holdkórosokról s garaboncvás diákokról a legmesebb dolgokat beszélnek.

Mennyi dolga van még itt a jó nevelésnek, tanításnak! *Tarnóczy István.*

Mi az a hasonszenv?

(Homoeopathia.)

A helybeli lapok el nem mulaszták értesíteni olvasó közönségünket, miszerint a hasonszenvi egylet megalakult, az akademia épületében tartván meg gyűlést.

Daczára annak, hogy a hasonszenv hazánkban is mindinkább terjedez, vannak mégis vidékek, hol azt nevérol alig ismerik. Nem lehet felesleges e szerint azt röviden megismertetni.

Mindenkünk tudja, hogy egészség nélkül mi kevésbecselel bir, sőt sokszor mi teher az élet. Méltó oka volt tehát a tudományos világ egyik osztályának emlékezetet meghaladó idők óta azon tórni a fejét: miként lehetne a felbomlott egészség helyreállítani, s a vesztélyben forgó életet mindnél biztosabban, minél gyorsabban megmenteni. Nemes feladat, de szintoly nehéz.

Ma már oda jutottunk, hogy a jól képzett orvos minden bajt felismer, s nevé nevez meg, — hogy meg is gyógyít-e? arról egyik sem kezesehdetik, nem pedig főleg azon oknál fogva, mivel az eddig alkalmazni szokott gyógyszerek nagyobb részénél a kívánt hatásra biztonsággal számítani nem lehet. A siker sokszori elmaradása tehát nem az orvosi tudomány, hanem a gyógyszerbiztonság elégtelenségében fekszik — nem érve ide természetesen oly eseteket, melyekben a segélynyújtás legalább ekkor még lehetett nem vala.

A gyógyszer alkalmazásánál legkivált két körülmény jő elő, mely a lelkiismeretes orvost nem egyszer elkeseríti.

Vannak ugyanis esetek, melyekben az alkalmazott gyógyszer igaz hogy megszünteti a beteget látezőlag, de valódiilag csak elnyomja, mert a mint a gyógyszer a testben hatni megszűnt, a kór előbbi erejével újra előkerül.

Szomorítóbb a második eset.

Vannak ugyanis makacs bajok, a melyek ugynevezett erőlyes eljárás, erőlyes gyógyszereket igényelnek. A beteg a bajból, mely ellen orvosoltatott, kigyógyult ugyan, de a gyógyszereknek, melyeket beszedt, részint erőlye részint pedig adagbősége szervezetét megrendítvén s abba lerakodván, ugynevezett gyógyszerbetegségeket származtatnak, melyektől csak évek során vagy soha sem szabadulhatni.

Közudomású, hogy a hideglelés ellen alkalmazott, s makacs esetekben bővebben adagolt Chinától a máj és lép megdagadnak, a gyomor emésztési képessége csökken sat., miknek következtében, ha a testszervezet különben nem elég erős, vizkórág keletkezhetik. Így áll a dolog a higanyzerekkel; való, hogy bizonyos fekélyeket, bizonyos kóranyagot a testben kiirtanak vagy megkötnék legalább, azonban tulajadag egy egész élet tartamára megnyomoritják a legtermesebb szervezetet is.

Az alkalmazásban lévő gyógyszerek nagyobb része hogy ingatag becesel bir, régóta érzék s panaszlák a gyógyszerek jelesebbjei; beváltak, hogy midőn gyógyszer keresnek, a sötétben tapogatóznak. De a bajon segíteni egyik sem tudott. Míg végre mintegy száz éve hogy megszületett Hahnemann, ki a kielégíteni senki nem tudott gyógyszerzertant halomra döntötte, s helyébe a természet csatlaltan törvényeire alapított új, biztos, s az eddigivel merőben ellenkező gyógyszerzertant alkotott. Őamagán tett számos kísérletei nyomán azon titok forrásához jutott, mely szerint: *valamely hatályos anyag a teste nagyobb adagban vesztve a mely kóros jelenségeket előidéz — ugyanazon anyag igen parányi adaga ugyanezen kóros jelenségekhez hasonló körjelenségeket is képes meggyógyítani.*

Ez a Hahnemann által felfedezett igazság alapján épült gyógytannak szabálya, melynek nincs kivétele.

Rövidség okáért csak egy példát hozok fel. Az arsenik, a réz, a húnnyor — veratrum — nagyobb adaga a choleraéhoz hasonló körülményeket hoznak létre; ugyanezeknek parányi adagával sokszor már néhány peroc alatt sikerült megszűntetni a kimerítő hányást, hámenést és görcsöket, tehát s choleraét.

A betegség körülményeit megismerkedvén az orvos, ha Hahnemann gyógyszerel nyomon választja szerét, jogos bizalommal támaszkodhat rá, mert ismeri hatásirányát s a törvényt, mely irányát kijelölte. S valóban azon szert rendelve, melynek nagy adaga hasonló körjelenségeket szokott előidézni azokéhoz, melyeket betegnek észlelt: a kívánt eredményre nem kellend soká várakozni.

Ezen gyógymódnak előnyeiről e helyütt szó-

lani nem volna helyén; ide tartozik mégis megemlíteni:

hogy érvágót, nadályt, hánytatót és hasbajtót e gyógymód nem alkalmaz, mivel ezekre szükséges ninesen; —

hogy parányi adagaival gyógyszerbetegségeket soha sem okozat; —

hogy számos kipróbált szerek állván már rendelkezésére: elévült s oly betegségeket is képes gyógyítani, melyek Hahnemann koráig gyógyíthatlanok tekintettek.

S mivel pedig hasonlót hasonlóval gyógyít: lett e gyógymódnak neve *hasonszenv*.

Valkómege, Garavár.

(Még egy felelet gróf Zay Károly történelem-statisztikai kérdésére.)

Mennyire a rendelkezésem alatt álló források engedék, gondosan és élénk tudvággyal utánanéztem a nemes gróf által közzétett történelem-statisztikai kérdésnek, s most legyen szabad elmondanom az eredményt, illetőleg a feltett kérdésre való feleletet.

Hogy a kérdéses *Walkómege* és *Garavár* fekvéséről kielégítő felvilágosítást nyerhesünk, ismernünk és tudnunk kell a mai tulajdonképi *Tótország* régebbi történelmi és politikai felosztását; tudnunk kell, mi volt hajdan *Walkómege* s volt-e abban régen „villa, castrum Gara.“ mely a gróf által idézett adománylevelében említettik.

A régebbi *Salonovia*, mely mintegy 50 mérföld hosszan és 20 mérföld szélesen terjedt ki, az idők és politikai körülmények befolyása következtében — leginkább közigazgatás tekintetéből, — különféle felosztásokon ment keresztül. Fel volt osztva 8 megyére, melyek régebbi történelmi munkákban *hercegségeknek* is nevezetnek, s melyek névszerint következtek: *Varadi, Sagerai, Crystai, Zágrábi, Verovici, Possegi, Walpoi és Sirmiai*. A négy első megye igen gyakran Horvátországhoz is számítatott; míg *Verovica, Possega, Walpo* és *Syrmia* megosztatlanul tevők a tulajdonképi *Tótországot* és *együtt képezik Walkómeget*. Az elnevezés a mai *Vukoföld* (a mai Szerémmegeben) vette eredetét; ugyancsak ettől kapta elnevezését *Walkóvára* is, mely ma *Vukovár*.

Később az egyesült megyék külön felosztás után külön elnevezést nyertek s lett a mai *Verőce, Szerém* (a régi szorosan ugynevezett *Walkómege*) és *Possegamege*. A szakítás következtében a kérdéses *Garavár Verőce megyéhez* jutott és lett belőle *Gorján*. Másuton *Walkómege* és abban Gara helység ki nem magyarázható, míg az általunk adott felvilágosítás történelmi alapon nyugszik.

A *Debreceni* ur által idézett *Lazius* és *Sambucus*-féle földabroszt nincs szerencsém ismerni, de erősen hiszem, hogy az általam idézett felosztás szerint lehet szerkesztve, ezért lehet belőle csak „körülből“ meg ghatározni, hogy a kérdéses helyek *Verőce*mege területén fekszenek.

Összevonna, feleletem a föltett kérdésre csak ez: *Walkómege* ma Szerémmege, *Garavár* pedig *Gorján* és ez *Verőce*megeben van.

Mitrovics Gyula.

Egyveleg.

“(A niagarai zuhatag), mely a természet egyik legnagyobb szerű jelenségét képezte, megszünt nevezetesség lenni, legalább ez következtethető Byng H., a philadelphiai tud. akademia tagjának egy közzétett leveleiből, melyben a híres zuhatag nagy-rvű megkisebülését jelenti. Febr. 8-án éjjel 2 óra körül roppant mennydörgésszerű moraj verte föl a közelében levőket. Földrengést gyanított mindenki. Azt a bizonyos csattogó morajt, mely a zuhatagtól sok mérföldre hallatszott, sokkal gyöngébb zugas váltotta föl. Később tudták meg, midőn az első jeledem elmult, hogy a víz szétrombolta a sziklapárkányt, mely évezredek óta utjában állt. Ez óriás szirt mint egy zelep emelkedett a két tő szük nyílása közt, s föltafvá a felső tő vizét, ez csak nagy magasságból ömlöhetett a másikba. A hatalmas elem örökké csapkodása szétverte a gátat, s a világhírű vízesés most egészen megtörpülve sokkal szelidebben önti a vizet egyik tőből a másikba. A felső tő víze nagyobb katasztrófa által majd 90 lábnyival apadt le, s az alsó tő hatalmasan növekedett, úgy, hogy nagy, azelőtt száraz tért, most víz borít.

T Á R H Á Z.

Közintézetek, egyletek.

Irodalom és művészet.

(Uj irodalmi vállalat.) Heckenast Gusztáv... (Uj irodalmi vállalat.) Heckenast Gusztáv... az ében egy hölgyeknek szánt „Album-naptár“ fog megjelenni, melyet Áldor Imre és Zilahy Imre szerkesztenek.

(A magyar tudományos akadémia) bölcseleti, törvény és történettudományi osztályainak... (A magyar tudományos akadémia) bölcseleti, törvény és történettudományi osztályainak márcz. 25-ikén tartott ülésében Weninger Vincze „A bankügy elméletéről“ érkezett.

Szabó Róza kisasszonyt, egy fiatal énekesnőt, ki a mult hetekben a nemz. színpadon fölléptével... Szabó Róza kisasszonyt, egy fiatal énekesnőt, ki a mult hetekben a nemz. színpadon fölléptével általános tetszést aratott, husvét után ismét többször fel fogják léptetni a szerződöttetésbe.

(A színházi képzede növendékei közül) egyet már szerződtek a nemzeti színházhoz... (A színházi képzede növendékei közül) egyet már szerződtek a nemzeti színházhoz. Ez Egressy Árpád, ki a képezési vizsgák alkalmával hivatottságának szép jeleit adta.

(Adakozás.) Insséggel küzdő bukovinai magyar testvéreink fölségelésére a Vasárn. Ujság... (Adakozás.) Insséggel küzdő bukovinai magyar testvéreink fölségelésére a Vasárn. Ujság szerkesztőségéhez beküldött: VII. közlés: Bakonszegről a ref. egyház hívei Bakos József lelkész által 38 ft. — Félegyházáról Molnár Imre rendőrőrnagy által 14 ft. — Rácz-Almásról Lehoczky Mihály 1 ft.

(Sajtóhíria-igazítás.) A V. U. f. évi 5-ik számában László Károly „A mahagon- és berzenyfa“... (Sajtóhíria-igazítás.) A V. U. f. évi 5-ik számában László Károly „A mahagon- és berzenyfa“ című cikkében (53. lap 2-dik hasáb 11-ik sor) a helyett „20 láb átmérőjű“ — így kérjük olvasni: „20 láb körmértű“.

(Protestáns szülőknek.) Heckenast Gusztáv... (Protestáns szülőknek.) Heckenast Gusztáv épen most jelent meg díszes kiadásban: „Emlékkönyv, a confirmatiohoz készülő protestáns hajadonok számára.“ Irta Györy Vilmos, orosházi lelkész. A protestáns családok életében alig lehet egy-egy meghatározott ünnep, mint a család — kivált hajadon leány — tagjainak confirmatioja.

(A pesti jótékony nőegylet szemügyvintézte.)... (A pesti jótékony nőegylet szemügyvintézte.) A magyarországi és kapcsolatos részleteinek szürke szemhálygokban megváltak szegényei ingyen gyógytatnak és élelmeznek, folyó évi ápril 1-jén ismét meg fog nyitni. — A kik fölvételt kívánnak, jelentkezzenek az intézet vezetője, t. Lippay Gáspár egyetemi tanár úrnál, az egyetem újjáépítési klinkájában.

(Az aradi országos dalrűnnyel) bizottmánya... (Az aradi országos dalrűnnyel) bizottmánya Hollósy Kornélia asszonyt, Bigniot, a Doppler-testvéreket és Reményi Fülkét a közreműködőre. Ha e fölszólítást az illetők elfogadják, bizonyosan szép siker lehet várható.

(Egy párba Poszonyban.) Mint a bécsi lapok írják, a szombat reggeli bécsi vonattal herceg... (Egy párba Poszonyban.) Mint a bécsi lapok írják, a szombat reggeli bécsi vonattal herceg Lichnowski és gróf Nemes, két úri ember kíséretében Poszonyba érkeztek s ott a „zöld faház“ címzett vendéglőbe szállottak.

(Adakozások.) A Vasárnapi Ujság szerkesztőséghez mult heten beküldött: Az erdélyi mezővárosi szülők közötti számára: Bakonszegről a ref. egyház hívei Bakos József által 8 ft.

SAKKJÁTEK.

326-dik sz. f. — Czenthe Józseftől (Miskolczon).

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 321-dik számú feladvány megfejtése.

(Az e6 vil. Bástya és e7 söt. gyalog nélkül 3 lépésben.) Világos. Sötét. 1. Fb3-c2... Kc5-e4; 2. Kc7-b6... Kc4-d5; 3. Fc2-b3fmat.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Harasztiban: Gr. Festeticz Benno. — Miskolczon: Czenthe József. — Tisza-Polgáron: Liszner József. — Poszonyban: Csery Gábor. — Debreczenben: Z. I. és F. B. — Pesten: Rakovszky-Vagyon Judit.

Rövid értesítések. Miskolcz. Cz. J. A változtatást részint a mellék-megfejtés kikerülése, részint a fölszólítás természetessége egyaránt kívánatosá tette. Reméljük, nem válik a feladvány hátrányára.

Rozsnyay Mátys ur Zombán tudatja, hogy nála a „Berliner Schachzeitung“ 1851-1857. és 1859-1860. évi folyamatai, 9 kötetben, összesen 12 forintért megkaphatók. Utolsó posta Szegszárd.

Nyílt tér. *)

Ács Gida ur kéri bostoni és new-yorki barátjait által, kik miatta agódnak, hogy hol- és mitlétél azokkal ezen az uton vagy magánlevél által haladék nélkül tudassa. Aláírónak szóló levél utasítandó: „care Messrs. B. F. Small & Co. New-York. U. S. A.“ László Károly.

*) E rovathoz köztöltött cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

Melléklet: Előzetési felhívás „A Nép Kertész“ című szakkalap 1866-iki folyamára.

(Kautz Gyula nagybecsű nemzetgazdasági munkájából) melyet a mult évben a magyar tud. akadémia 1000 ft. díjjal koszoruzott, az első kötet már elhagyta a sajtót. Teljes címe: „Nemzetgazdaságunk és vámpolitika, folytonos tekintettel törvényhozási feladatainkra és társadalmi teendőinkre az anyagi érdekek terén.“ Irta Kautz Gyula egyetemi tanár, akad. rendes tag, és országgyűlési képviselő. Kiadta Heckenast Gusztáv. A most megjelent díszes kiállítású kötet 304 lapra terjed. Az egész mű ára 4 ft. 50 kr.

(A nemzeti tornaiskolában) a nemzeti lovarda melletti helyiségekben ápril. 5-én nyílik meg a nyári tanszak. A beiratás az intézetben Clair Ignác főtanító által történik. Díj az egész tanszakra október végéig 15 ft. júli végéig 10 ft., havonként 3 ft., oktatási nyelv magyar és német.

(Megtiszteltetés.) A helsingforsi finn irodalmi társaság Budenz Józsefét, a magyar akadémia másodkönyvtárnokait, nyelvészeti érdemeiért levelező tagjává választotta.

(A bazárterv ellenségei és barátjai.) Pesten két felirat fogalmoz a közönség kezén aláírások vegett; az egyik a bazár mellett, a másik pedig ellene szól. Ez utóbbi már körülbelül 100 aláírással van aláírva.

(Szerkesztői mondanivaló.) 1866. Turkeze. V. S. Csakugyan inkább valamely kritikával foglalkozó lapba illenék. Majd keressük neki helyet. Hanem a szegény szedők nevében ismételve olvasnánk több betűket kérünk. A „kiszájtott lapok“ véletlenül még itt rekedtek, de most már igazán elmentek.

(Kis nemzeti muzeum) című vállalatból a 4-ik kötet is megjelent, Jósika Miklós válogatott beszélyeivel. Címe „Regénygyűjtemény“ Jósika Miklós legszébb beszélyei a magyar nép és ifjuság számára. A 342 lapra terjedő kötet koszoruz regényírónk következő beszélyeit foglalja magában: Bájvirág. Silvio Foscari. A mohilok gyöngye. Herculanum. Bornemisza Anna. Az Ilmerek. A völgy rózsája. Vizözóni kép. A Gyerőfiek. — Ára csak 50 kr.

(Hangverseny jótékony célra.) A mult vasárnap Poszonyban a főrendiek hangversenyt rendeztek a csallóközi szülők közt javára. E hangversenyrol, mely, ugy művészeti mint anyagi tekintetben egyaránt sikerült, írják a „M. V.“-nak, hogy azt Thern Károly népdala, a „Magyar leány“ nyitotta meg, szabatosan előadva a poszonyi dalárda által. Ezután Khevenhüller Fanni grófnő zongorán és Halzl lovag hegedűn egy kettőt játszottak Osbornól. E kettőre egy karének következett Rossini, „Mozes“-éből. Összevágólag előadták: Rossi Mária és Alexandra, Pachta Gabriella, Pálffy Gizela és Karolina, Montfort Izabella, Degenfeld Anna, Dessewffy Julia, Erdődy Julia grófnők, Walterskirchen Georgine és Hedvig baronők, Simony kisasszony, Almásy Kristóf és Tasziló, Zichy Géza és Ernő, Pálffy Gyula grófok, Veith Ottokár, Roth József és Udvarnok Kálmán urak. — Párdal Verdi „Tra-viata“-jából, Eneklék Rossi Mária grófnő s Udvarnok Kálmán ur. A grófnőnek a ki különben olaszul öneklét, igen szép mezzo-soprán hangja van. E kettőt Dessewffy Julia grófnő kísérte zongorán ritka ügyességgel. — Zichy Géza gr. zongorajátéka megható és fölötté érdekes volt. Csak bal kézzel játszott. Az alig 17 éves ifju másfél év előtt, vadászat alkalmával, jobbát elveszté. Megmaradt baljával mégis oly zajos zongorázta a népdalokat, hogy a közönség zápon tapsaira ismételni kellett. — „Lamermoori Lucióból“ egy karének, melyben Poszony legszébb hölgyei vettek részt. — Baader Zsófia k. a. és Halzl „Trovatore“-ból adtak elő egy részt zongorán és hegedűn; Veit O. ur pedig egy saját szerzeményű „Abrándját“ mutatta be zongorán, jó hatással. Énekelte meg Wenkheim M. baronő, s Pálffy Gizela grófnő, sok taps közt. — A hangverseny egy karének a „Hunyadyból“ — a dalárda által előadva — fejezte be. — Érdekes est volt ez, melyre nemcsak a vidékről, hanem Pestről és Bécsből is sokan siettek. — A tisztá jövedelem 1000 ft. volt, miután a költségeket a közreműködők saját erszenyőkből téríték meg.

(Szerkesztői mondanivaló.) 1866. Turkeze. V. S. Csakugyan inkább valamely kritikával foglalkozó lapba illenék. Majd keressük neki helyet. Hanem a szegény szedők nevében ismételve olvasnánk több betűket kérünk. A „kiszájtott lapok“ véletlenül még itt rekedtek, de most már igazán elmentek.

(Szerkesztői mondanivaló.) 1866. Turkeze. V. S. Csakugyan inkább valamely kritikával foglalkozó lapba illenék. Majd keressük neki helyet. Hanem a szegény szedők nevében ismételve olvasnánk több betűket kérünk. A „kiszájtott lapok“ véletlenül még itt rekedtek, de most már igazán elmentek.

(Szerkesztői mondanivaló.) 1866. Turkeze. V. S. Csakugyan inkább valamely kritikával foglalkozó lapba illenék. Majd keressük neki helyet. Hanem a szegény szedők nevében ismételve olvasnánk több betűket kérünk. A „kiszájtott lapok“ véletlenül még itt rekedtek, de most már igazán elmentek.

TARTALOM.

Bömesch Frigyes (arckép). — Husvét ünnepén. — Egy debreczeni mysterium. — Liszt Ferenc a pápa társaságában (képpel). — Árva vára (képpel). — A méh-birodalom (képpel). — Az alföldön divatozó babonák. — Mi az a hasonszenv? — Valkómege, Garavár. — Egyveleg. Tárház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Adakozások. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyílt tér. — Heti-naptár.

Felölő szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

(Szinészeti tankönyv.) A „Fővárosi Lapok“ szerint Egressy Gábor, színészeti tankönyvét már teljesen elkészíté. Megjelenése kétségkívül haszno lenne a magyar színművészetre.

HETI-NAPTÁR. Table with columns for months (Katholikus, Görög-orosz, Izraeliták, Nap, Hold) and rows for days of the week (1 Vasár, 2 Hétfő, etc.)

H I R D E T É S E K.

Előfizetési fölhívás
VASÁRNAPI UJSÁG
 és
POLITIKAI UJDONSÁGOK
 1866-ik évi folyamára.

Előfizetési föltételek:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:
 Évnegyedre (aprilis—június) . . . 2 ft. 30 kr.
 Félévre (aprilis—szeptember) . . . 5 „ — „
 Külön a Vasárnapi Ujság, vagy külön a Politikai Ujdonságok:
 Évnegyedre (april—június) . . . 1 ft. 30 kr.
 Félévre (april—szeptember) . . . 3 „ — „

Mindazon tisztelt előfizetők, kik a Vasárnapi Ujságot s Politikai Ujdonságokat előfizetni kívánják járattatni, vagy külön a Politikai Ujdonságokra előfizetnek, az Országgyűlési beszédtár című mellékletet ingyen kapják.

Minden 10 példány után egy tiszteletpéldány.

A pénzeslevelek bérmentesítése kéretik.

A Vasárnapi Ujságból az év elejétől teljes számú példányok még folyvást szolgálhatnak.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. szám.)

Dicséretesen ismert szépitőviz,
 úgynevezett
HERCZEGNŐ-VIZ,
 mely a bőrnek ifjas frissességét visszaadja s az arcz-
 színét a legkésőbb korig, fehéren, nyulekonyan, tisztán,
 s lágyan fentartja, az arczot, nyakat, kezét s a kart minden
 bőrtisztatás/anságtól, u. m. szepől, máj-
 folt, napégetés, sárga-foltok, pórsenek, orr-
 vörheny, sümör, hópórsenés, égetés s arczredőkötől
 megóvja. Ezen hatásosságára néve dicséretesen
 ismert szépitőszert egyedül s kizárólag valódi minőségben kapható:

L U E F F M.
 illatszerárak-kereskedésében
 a „Minervához“ 1478 (7—10)
 Pesten, váci-utca 21-ik szám alatt.

„NEFELEJTS“
 a legtöbb előnyt nyújtó szépirodalmi és divatlap.
 Nyolczadik évfolyam.

Megjelen hetenkint 2 1/2—3 iven, színes borítékkal, színezett divatképekkel, himzett, kötés- és horgolási mintákkal, arczképekkel, ruhaszabás- és kelme-mintákkal, regénymelléklettel és

minden félévben díszes műlappal.

Most belépő t. előfizetők, kik apriltól december végéig, azaz 1/2 évre, vagy szeptember végéig, azaz 1/4 évre előfizetnek, azon rendkívül előnyben részesülnek, hogy a szokásos 30 kr. csomagolási díjak befizetése mellett (minden kötet 30 kr.) 6t díszes műlapot kapnak: „II. Decamerone“, „Dávid diadalmenete Golliath legyőzése után“, „Saba királynője Salamon királynál“, „Visszatérés a Kálváriáról“ és 1866. évi másod félévi nagy történelmi műlappal (holi árak összesen 20 ft.).

Továbbá minden most belépő t. előfizetőnek, bármily időszakra fizeszen is elő, aprillisi első számmal ingyen megküldjük „országgyűlési arczkép-csarokunk“ eddig megjelent három könyvát mintául képét (Deak Ferencz, gr. Andrássy Gyula, és Tisza Kálmán, mindegyik csinos, keretbe illeszthető külön lapon); az országgyűlés megnyitási ünnepélyének rajzát, és a „Szellemkapitány“ című rendkívül érdekes regény újvétel kezdve megjelent részét: 16 iven.

Előfizetési föltételek:
 Vidékre postán és helyben házhoz hordással: april—decemberi 3/4 évre 9 ft., apr.—sept. 3/4 folyamra 6 ft., apr.—jun. 1/4 évre 3 ft. Minden egyes műlap csomagolási díja 30 kr.

Előfizetheti helyben a szerkesztőségnel: Sebestyán-ter 1. sz. Vidéken minden postahivatálnál.

A „Nefelejts“ kiadó-hivatala.
 1576 (1—2)

A legnagyobb vászonruha-raktárban váci-utca, „Ypsilantihoz“ Pesten,

kaphatók a legolcsóbb árakon és legnagyobb választékban minden-
 nemű fehérneműek férfiak, hölgyek és gyermekek számára,
 ugymint:

20000 darabnál több férfi-íngyek rumburgi vagy hollandi vászomból darabja 2 ft 75 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft 10 ft, 12 ft.

10000 darabnál több színes férfi-íngyek 1000 különböző mintában, régibb mintája 1 ft. 80 kr, 2 ft, legújabb minták és legdivatosabban varruva 2 ft 50 kr, 3 ft. Fehér pamut madapolan férfi-íngyek 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr. Férfi-gatyák vászomból, magyar vagy félmagyar mintára 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr.

Női íngyek rumburgi vászomból, simák 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 5 ft. Női íngyek rumburgi és hollandi vászomból hímzeve 4 ft, 5 ft, 6 ft, 7 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, sveiczi és francia mellmustrával 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft.

Fiú-íngyek vászomból 4 éves 1 ft 80 kr, 2 ft 10 kr, 6 éves 1 ft 85 kr, 2 ft 40 kr, 8 éves 2 ft, 2 ft 45 kr, 10 éves 2 ft 10 kr, 2 ft 65 kr, 12 éves 2 ft 40 kr, 2 ft 90 kr, 3 ft 50 kr, 14 éves 2 ft. 65 kr, 3 ft 15 kr, 4 ft 20 kr, 16 éves 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr.

Színes fiú-íngyek 4 éves 1 ft 25 kr, 6 éves 1 ft 40 kr, 8 éves 1 ft 55 kr, 10 éves 1 ft 75 kr, 12 éves 2 ft, 14 éves 2 ft 10 kr, 16 éves 2 ft 20 kr.

Mindenemű téli alsó mellények, nadrágok, harisnyák és egyéb téli czikkék férfiak és hölgyek számára nagy választásban.

Főraktár a legjobb amerikai krinolinakkal fehér vagy hamuszín, darabja 2 ft 50 kr-tól 6 ft-ig, vöröses 5 ft-től 8 ft-ig.

Színes alsó ruhákat legfinomabbak, darabja 6 ft 50 kr, 7 ft, 7 ft 50 kr.

Ferstel orvos tyuskeszem-írtőszere egy üvegeske 50 kr.

És sok egyéb kész fehérnemű czikkék, melyekről az árjegyzék kívánatra bérmentesen elküldetik.

Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi, irlandi, kreasz- és bórvasznakban a legolcsóbb gyári drakon.

Vászonsekendők tucattja 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, egész 20 ftig.

Törölközők tucattja 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8—16 ftig.

Színes agyl kanavasz vége 9 ft, 10 ft, 11 ft, 12 ft, 13—16 ftig.

Valóságos vászon-asztalnemű.
 Asztalkendők tucattja 5 ft 30 kr, 6 ft 20 kr, 6 ft 60 kr, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft.
 Abroszok minden nagyságban hat személytől 24-ig. Asztali készletek 6, 12, 18 és 24 személyre. Legjobb minőségű kötő-czerua csomója 1 ft 20 kr, és 1 ft 60 kr.
 Nagy választás aszteritők, pique és tricót-paplanokból, kavics-kendőköböl és minden e nembe vágó czikkéből.

Raktárunkban vett czikkéknek nagy előnyül szolgál az, hogy minden megvett, az árjegyzékkel együtt 14 nap alatt nemcsak kicserélhető, hanem egyszerűsággal ki nem elegendő esetben az ár vissza is adatik.

Szállítások minden irányban, az ár előleges befizetése mellett vagy utánvételrel gyorsan és legjobban eszközölhetnek, ugyazinté mindenemű megrendelések mustra szerint leghamarább elkészíttetnek.

1575 (1—6)

Kollarits József és fiai.
 Egészen friss és biztos minőségű valódi erfurti főzelék- és virágmagvak nagyban és kisebb mennyiségben a legújantóbb árért kaphatók, — s gyümölcsfákra, szőlővesszőkre, valamint erfurti óriási spargagyökerekre megrendelések jégzékbe vétetnek.

FISCHLER F.-nél Pesten,
 az „arany horgonyhoz“, haltér 1-ső szám.

1570 (2—3)

Marhabetegségek s marhavész ellen
 eredménydús használatra talál
 a korneuburgeri marhapor,

engedélyezve a magas cs. kir. ausztriai, kir. porosz s a kir. szász kormányok által, kintüntetve a hamburgi, londoni, párisi, müncheni és bécsi érmeikkel, s a legnagyobb eredménytval használtatik ő felsége az angol királyné, valamint ő felsége a porosz királyi összes udvari istállóiban.

Valódi minőségben kapható:

PESTEN Török József gyógyszerésznél, király-utca 7. sz., Thalmayer A. és tarsa, Halbauer testvérek, Glatz J., Rakodczay A. — Budán: az udvari gyógyszerárban, Aradon: Probst F. J., Tones és Fräiberger. — Abony: Lukács A. — Brassó: Heszelmér és társa, Gyertyánffy és fiai — N-Beszkerek: Nedelkovic. — Debreczenben: Bignio J., Csanak J. — Dettan: Braumüller. — Déva: Lengye. — D-Földvár: Nadhara F. — Eperjesen: Zsembery J. — Eszéken: Deszátly J. — Esztergomban: Bierbrauer G. J. — Egerben: Tschögl J. — Gyöngyösön: Koczianovich. — Kassán: Novelly A. — Kolozsvárt: Wolf. — Komáromban: Belloni A., Ziegler és fia. — Kőszeg: Bründl J. — Mohácsban: Kögl. — Almán: Nagyváradon: Janky A. — Nagy-Kunizán: Feszeltófer és Roosenberg. — Nyiregyháza: Reich és Pawlavit. — Pancsován: Rauschan és fiai és Graf. — Paks: Flórián J. — Pozsonyban: Scherz F., Hackenberger testv., Warietek, Kovács J. — Rozonyón: Pösch J. — Sopronban: Pachofer L., Müller P., Meray A. — Szekesfehérvárt: Legmann A. L., Kovács P. — Szegeden: Aigner. — Selmecezen Dimák, Zelenka. — Szepesvárallyan: Fost J. B. — Szolnokon: Schefftsik István. — Sziszekon: Dietrich A. — Temesvárt: Maxer és Sailer A., Babusnik. — Trencsében: Kulka és Weisz. — Vácson: Bodendorfer. — Varadon: Halter F. és Koterba. — Veszprémben: Lang J. és Tuszkau M. — Verőcze: Bész J. K. — Zelliz: Steyrer A. 1476 (6—8)

Német-országi trichin készülékek 80 kr.

Nagyítóvegek (Mikroszkop) a trichinek (fonálész) vizsgálására, trichin-készülékkel 6 ft.
 Nagybőszéri mikroszkóp 10 ft. és feljebb.
 Legújabb szerkezetű vámsuly-levelmérlegek 1 ft.
 Magnesium-sodrony (1 láb) 10 kr.
 Finom szemüvegek, aczel és szaru foglalványval 1 ft, 1 ft 50 kr, 2 ft.
 szemüvegek ezüst foglalványval 3 ft., legerősebbek 5 ft.
 ezüst szemüvegek foglalvány nélkül 3 ft.
 arany szemüvegek könnyű foglalványval 6 ft.
 Rococos (Pince-ne) kantsuk foglalványval 1 ft. — 1 ft 50 kr.
 Rococos békatekő foglalványval 8—5 ft.
 Rococos aczel foglalványval 1 ft 50 kr, 3 ft.
 Rococos ezüst foglalványval 3 ft. 50 kr, 5 ft.

Színházi látó-ók, egészen tiszta színvevő (achromatisch) üvegekkel különféle foglalványval 5 ft 30 ftig.
 Kettős tábori látó-ók (Binocles) 16 ft. 40 ftig.
 Finom tábori 5 ft. 30 ftig.
 Érez éskésős légrmérők (Barometer), hőmérők (Thermometer), időmérők (Metronomen), rajzoló-eszközök, kéz-üvegek (Loupen), bor-, must-, eczet- és pálinkafokmérők, stereszkópok sat., a legújantóbb árakért kaphatók s ajánlatnak

GALDERONI és TÁRSA
 látószerek által Pesten, a váci-utczában.
 Kijavítások a leggyorsabban s legjobban eszközöltenek.
 Összerű színházi látó-ók és távesők illendő feltételek mellett ujjakkal becséreltenek. 1544 (3—10)
 Levélbeli megrendelésekre a legnagyob gond fordítatik.

Pesten: Rath Mór, Kolozsvárt: Steln Janos és Demjén László könyvkereskedésében kapható:

KÖVÁRI LÁSZLÓ munkái:
 Erdély történelme, az őskortól 48-ig. Hat kötet ára 12 forint.
 Erdély története, 1848/49-ben. Egy kötet ára 2 ft.
 OKMANYTÁR. 1848/49-hez. Egy kötet ára 2 ft.
 Magyar családi és közéleti Viseletek és szokások. A nemzeti fejedelmek korából. Egy kötet ára két forint.
 ERDÉLY NEVEZETESBB családai. (1—3) Czimerekkel és leszármazási táblákkal. Egy kötet ára 3 ft. 15 kr.
 TÖRTÉNELMI REGÉK ÉS TÖRTÉNELMI ADOMÁK. Egy-egy kötet ára 1 ft. 15 kr.

Minden gyomorhaj és váltólázban szenvedőknek nagyon ajánlandó
DR. PEARCE EDW. 1502 (7—12)
 szabadalmazott

GYOMORSZESZE

(Magen- Essenz)

mint kitünő segédszer, ugymint: elromlott gyomor, étvágyhiány, gyomor-émelygés, rögzött gyomorgyengeség és rosé emésztés, savanykés, gyomorégetés, felfuodás, gyomorgöres, fejfájás (ha t. i. ez a gyomorból származik), váltóláz stb. ellen.

Főraktár egész Magyar-, Erdély-, Horvát-, Tót- és Dalmát-országokra néve:

PESTEN TÖRÖK JÓZSEF
 gyógyszerész úrnál, király-utca 7-ik szám alatt, kibeáz mindazon vidéki gyógyszereszek urak, kik raktárt kívánának avtállalni, sziveskedjenek fordulni

BECSRE és a többi koronaországokra néve a főraktár **WEISS JÓZSEF** gyógyszerésze úrnál létezik Bécsben, Tuchlauben Nr. 27.

Azokon kívül még léteznek raktárak következő gyógyszerészek uraknál:

Aradon: Szarka János.	Jászkan: Ody Károly.	Pozsonyban: Piszatory B. Schneeberger D.
Baan: Bartovics István.	Jolsvan: Malter Béla.	Rimaszombaton: Hamaljár K.
Battaszéken: Pasch Lajos.	Kolozsvárt: Hinez D. és Wolf János.	Rosnyón: Posch J. J. Sarbogaradon: Trsztyánszki Károly.
Brassóban: Stiehlér Ede „a főher templomhoz“.	Lugoson: Kronetter F.	Szegeden: Aigner Károly és Meak Gyula.
Csacszán: Bentsáth Fiedl.	Magyar-Ovart: Sziklay Antal.	Szent-Miklóson: Haluska Peter.
Czikzen: Vekerle János.	Makon: Nagy Adolf.	Sziner-Varallyan: Gerber Odón.
Debreczenben: Boros F.	Miskolczon: Balogh Istv.	Szikszón: Aichmann József.
Egerben: Ertinger Ignéz.	Mosdon: Jezovits Zsigmond.	Temesvárt: Pecher J. E. Tokajban: Krötzer Ágost.
Eszéken: Karolovics M. és Deszátly István.	Monoron: Demtsa Konstantin.	Tornallyan: Lipthay J. Ungváron: Bene L. Uj-Banyán: Nickel Odón.
Daruvar-fördőben: Kuschevitch A. L.	Munkáson: Gottier Lip.	Varadon: Lellis Ede. Zagrabban: Mittelbach Zs.
Göllnitzben: Brujmaan K. Ede.	Nagy-Lakon: Lenhard J. Nagy-Mihályban: Czibur Bertalan.	
Gyöngyösön: Koczianovich J.	Nasziban (Salovonában): Mernyk Andrá.	
Győrött: Némethy Pál.	Orshazan: Székely Istv.	
Hajdu-Dorogon: Tanács Mihály.	Pécsen: Nendtwich Vil.	
Hlokon: László Frigyes.		
Janoshazan: Kossa Guszt.		

Ára egy üvegesnek, használati utatással együtt, 1 forint.
 Postán küldve a pakolásért 20 kr. több.
 Ismétli eladóknak illendő engedék adatik.

A legezésérubbeknek s legjobbaknak elismert
kerti- és tüzi-fecskendők,
 melyek a pesti gazdaság kiállításán érdemmel tüntetettek ki, a legújantóbb árért kaphatók

Mendi István-nál
 Pesten.

Raktár: király-utca 18. sz. — Gyár: nagy diófa-utca 10. sz. a. 1539 (4—6)

Tiszteletteljes megemlítésel a londoni ipar-kiállításán kintüntetve.

Dr. POPP J. G.
 gyakorló fogorvos, cs. kir. ausztriai legf. szab., első amerikai s angol szabadleveles

ANATHERIN-SZAJVIZE

Bécsben, Städt Bauergasse Nr. 2 1529 (5—6)
 Egy üveg ára 1 ft. 40 kr.

Kapható **PESTEN: Török József** gyógyszerésznél király-utca 7-ik sz. a.; — továbbá: Unschild Ede, Balitsky Al. váci-utca, Scholz gysz „a szent háromszóhoz“, Molnár, ezellőt Laykauk testvérek nagykeres., Lueff illatszerárak, Thallmayer és társa, Kindl és Frürwirth lipótváros, és Vértesszi uraknál.

BUDÁN: Az udvari gyógyszerárban és Ráth gyógyszerésznél Tabán.

Ezen kitünő készítmény 15 évi fennállása óta még Európán tul is a legnagyobb elterjedést s hírnevet vívta ki magának. s annak használsa a fogzárdalmak minden nemű, továbbá a száj puharegek betegségei, ingó fogak, könnyen vérző beteg-fog-hus, esonszen és súly ellen a legjobbnak bizonyult be; feloldoztatja a nyákát, mely által a fog-kő képződése meggátolatik; a szájizt jobbitja s arra frísítölög hat s így minden kellometlen büzt, melyk mesterséges vagy üres fogaktól, ételek vagy dohánnyástól származnak, gyökeresen eltávolít. Minthogy az anatherin-szajviz a fogakra s a szájrészekre sem bántólag, sem pedig marólag nem hat, emelfogva az mindenkor mint szájiztító szer a legnagyobb szolgálatot teszi s a szájrészeket a késő korig teljes egészség s friss-ségben fenntartja; kitünő orvosi egyéniségek bizonyítványai annak ártalmatlan s ajánlhatóságát elismerték, s az számtalan hírneves orvos által már régóta rendeltek.

Anatherin fog-pásta 1 szelencze ára 1 ft. 22 kr.
 Fog-glom, az üres fogak betöltésére 1 doboz ára 2 ft. 10 kr.
 Novényi fogpor 1 tok ára — ft. 63 kr.

Legújabb
2 millió 269,000 markából álló tőke kisorsolása,
 melynél csupán csak nyereemények húzatnak ki s biztosítva Hamburg szabad város kormányára által.

Egy állam eredeti sorsjegye ára 3 ft. a. é.
 Két fél „ „ 3 ft. a. é.
 Négyenyed „ „ 3 ft. a. é.
 Nyolcz-nyolczad „ „ 3 ft. a. é.

11 sorsjegy vételénél csak 10 fizetendő meg.
 19,000 nyereszám közt következő főnyereemények találhatók, u. m.: 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 20,000, 15,000, 7-szer 10,000, 2-szer 8000, 2-szer 6000, 3-szer 5000, 3-szer 4000, 16-szor 3000, 50-szer 2000, 6-szor 1500, 6-szor 1200, 106-szor 1000, 106-szor 500, 6-szor 300, 106-szor 200, 8600-szor 92 marka sat

A húzás kezdete f. évi april 4-kén.
 A messze távolban ismeretes, s általános kedvelt üzletjelégim alatt

„Isten áldása Cohn-nál!“
 legújában egy hét előtt s pedig a 21-szer nyeretett meg nálam a nagy sorsjegy.
 Pényküldimékkal ellátott vidéki megrendelések, legyenek azok bármily papírpénz-nemben, vagy szabad markokban, általam a legtávolabb vidékre is gyorsan és titoktartás mellett eszközöltenek; a hiv. sorshúzási lajstromok, valamint pénzügyerevények a húzás után azonnal megküldetnek.

Láz. Sams. Cohn,
 1558 (4—4) bankár Hamburgban.

Titkos 1519 (6—12)

betegségek

még makacs és üdült bajokat is úgy kóródában, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegem legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hitatásban vagy életmódjában változtatást, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos
 Pest, király-utca 27. sz. Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7—9-ig, délután 1—4 óráig
 Díjazott levelekre azonnal válaszolatik, s kívánatra a gyógyszerék is megküldetnek.

Önkéntes árverés.
 Nyiregyháza elhunyt néh. Nyiri Kristóf s néh. neje örökösai részéről, az örökösök nevére már telekükkeljezzésvé levő Nyiregyháza 842-ik számú telekjegyzékönyvbe vezetett Nyiregyháza 784-ik számú tehermentes udvar-telek, a rajta levő szőlőerdő anyagokból épített s fedett lak., gazdasági és magtári épületekkel, — a már szabad kézből kötelezőleg ígért 12,000 ft. ár alapján 10° bánatpénz letétele mellett, s a kálói 838-ik számú telekjegyzékönyvben foglalt u. n. Császárszállási 1600 □ ölével 71 hold 400 □ öl, 1200 □ ölével pedig 95 hold tehermentes pusztai birtokrész pedig, holdjától a már szabad kézből kötelezőleg ígért 60 pfton összesen 5700 ft. ár alapján 10° bánatpénz letétele mellett, Nyiregyháza városánál f. 1866. april 18 ik napján d. e. 10 órákor aulirt által önkéntes árverésen eladni fogván: — ezen árverésre, melynek föltételei alulírottán N. Kálóban megtekinthetők, a venni kívánók meghívotnak 1565 (3—8)
 N.-Káló, 1866. márcz. 12-én.

Tokaji Nagy Lajos
 mint végrendeleti végrehajtó, s az örökösök közös meghatalmazottja.

Titkos

BETEGLSÉGEK,

ujjonnan keletkezettek

8 nap alatt
 minőségére néve
48 óra alatt
 meggyógyítotnak

dr. Fux J.
 23 év óta fennálló rendelési intézetében, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborgattatnék.

Rendel: d. u. 1—4 óráig.
 Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközöltenek.
 Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-ső emelet. 1576 (6—12)

RÖCK ISTVÁN GÉPGYÁRA

Pesten, soroksári-ut 20. szám alatt,

ajánlja ugynevezett „Röck-féle“ ismét gyakorlatilag javított eséplőgépeit, kerekállványon tisztítás- és zsákolással. Hozzá valószínűs hordozható mozdonyt, a nélkül, hogy kerekéről le kellessék emelni. Van továbbá Hensman féle eséplő, kovacsolt rácsoszt vaslatu dobbal, mely soha sem török; ugyazinte amerikai (ezövekes) nagy munkaképességgel, hozzá erőfokozott mozdony, szinte tisztító s zsákoló rosta, mely minden eséplő mellett használható, — mind ez leszállított áron.

Tökéletesen felszerelt örlőmalmok, gőz-, szél-, víz- és lőerőre, finom örléshez való hengerral, részletei is külön-külön, állványok, kövek, a vasrészek suly szerint.

Mindenféle sajtók, u. m. élesztő, keményítő, bor, olaj, nyomdai kézi és gyors, valamint göngyölő-sajtók, végre burgonya-, zab-, malátázúzó és spodiumtörő.

Alló, fekvő vagy hordozható minden nagyságu gőzgepekre érkező megrendelések egész készséggel teljesíttetnek.

Elősorolt gépek nagybárra készen kaphatók. Gazdasági gépkészitem a legnagyobb választékban elismert jeleségű Howard-féle ekék 1-30 számú 15 ft., 2-dik 13 ft., 3-dik 12 ft., 4-dik 11 ft-rt, acél szántóvassal 1 frrtal feljebb.

Rögtörők, boronák, irtókapák, töltőgető és kapáló ekék, rétygalyok, szénagyütők, morzsolók, répavágók, mindennemű szecekvágók és szórva-vető gépek 12' 3 soros repce- és kukorica-vetőre, mind a legújtanosabb áron.

Mint eddigé, ugy ez évben is a közeledő tavaszkor szándékom vidékre szakértőket kiküldeni, kik a tölem vásárolt eséplőket megvizsgálva, szükség esetében kijavítandják. Hogy tehát a tisztelt gazdasági közönség költséggel tul ne terheltessek, felkérem ezeannel, miszerint a szükségelt javításról legfeljebb jövő april hó 15-ig okvetetlen értesíteni sziveskedjenek, a gépek megvizsgálásával, esetleg kijavításával azonban csak azon egyént bízzák meg, ki tölem 1866-ki igazolványt gyári pecséttel ellátva képes előmutatni, mivel az előbbiek érvény nélküliek.

Pesten, márczius hóban 1866.

RÖCK ISTVÁN,

gyár-tulajdonos.

Föltünőleg olcsó árakon

árultatnak

ROSNER I.

rumburgi vászonraktárában

„a magyar koronához“ Pesten,

a váci-utcában 6-ik szám alatt, a „Nádor“-szálloda átellenében, a vásznak valóságos és mértékérti jótállás mellett.

54 rófós rumburgi végvászón, 30 rófós 1/4 és 1/2 fonal- vagy bőrvásznak, 50 „ 1/4 hollandi „ 30 „ 1/4 és 1/2 sziléziai házi-vásznak, 42 „ 1/4 „ 30 „ 1/4 és 1/2 „ „ „ „ 38 „ 1/4 és 1/2 creas-vásznak, 1/4 és 1/2 szele-ségű lepedővászónak.

Mindenféle

asztalmemük, kávéabroszok, törülközők, lenvászón-zsebkendők, abroszok és ágyciterők, ágycanavások és tarka eszínat, függönyök és mindenféle fehéremű-árúk stb.

NB. Nevezetesen bátonyódi ezen raktár legnehezebb minőségű 54 rófós rumburgi vászónra figyelmeztetni, mely rendkívül jutányos árnál fogva olcsóbbá kerül, mint bármely más silányabb minőségű vászonfaj.

Továbbá gazdag választék a

legújabb tavaszi gyapjuruhakelmékből

24, 30, 34, 38, 40, 42, 45, 50 kr.

Angol lustrék és muhairók 75, 80, 90, 100 kr.

Cosmanosi perkalinok 36, 38, 40, 42 kr.

Franzia batiz és Jaconas 34, 36, 38, 40 kr.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek, és kívánatra ár-számbély küldetik. 1568 (2-3)

Bizonyítvány.

1587 (2-2)

Alírott, községgben orvos és gyógyszerész hiányában már több év óta Pestről horitván gyógyszereket, és a többek között az angol patent-készvény-vászon *) is megrendeltem magának, mely mindig jó sikerrel használtattam készvény, csiz, nemkülönben daganatok gyuladások és kifuzamodásoknál is. Csak egy esetet akarok felemlíteni, egy asszony, ki 16 év óta iszonyu szaggatásokban szenvedett, már a halálhoz igen közel volt és az utolsó szentségekkel ellátottat, ezen kös-vényvászón használata által egészsége ismét tökéletesen helyreállott. Melynélfogva kötelezve érzem magamat, ezen lélekismeretesen kiállított bizonyítványomat nyilvánosság elébe juttatni, hogy szenvedő embertársaimon segítve legyen. Kelt Torján, jan. 30-kán 1866.

Arnéméd Friedrich,

apát és plebános.

*) Kapható Pesten: Török József gyógyszerésznél király-utca 7. sz. a.

SIGL G.

gépgyára s vasöntődjében Bécs, Alsergrund,

mindennemű gazdasági gépek, u. m.:

locomobile 4-16 lőerőre, gőz-eséplő-gépek, járgány, és eséplőgépek, vetőgépek, tisztító- és örlőmalmok, szénagereblyék, boronák, szecekvágó-, daráló- s kaszáló-gépek, fa- és deszka-fűrészek, kukorica-morzsolók stb. a legnagyobb s legdúsabb választékban folytonosan készen kaphatók.

Illusztrált árszámbélyok kívánatra bérmentesítve küldetnek. A gépek szilárdsága és tartósságért, valamint működési képességükért jótállás biztosítottatik.

1559 (2-12)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten, 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Zum Anbau

empfehlen 1557 2-6)

rother, brabantur und steirischer Klee, echt französischer Luzern-Klee, weisser Klee, Esparsette, Timothée,

engl., französ. und ital. Raigras.

Honiggras, sowie alle andern Klee-Grassamen-Mischungen;

amerikanischen Pferdezahnmais, Kukuruz,

Acker- und Riesenspörgel, Wicken,

Buchweizen, gelbe, weisse, blaue Lupine,

engl. Turnipssamen, Quecclinburger, Magdeburger Zuckerrüben-

samen, diverse Futterkrautrübensamen, neuseeländer Sommerpapp,

echt 1865 Rigauer und Fernauer Kron-Säe-

Leinsamen, Pflanzkartoffeln, weissen und schwarzen Maulbeersamen, Waldsamen,

alle Sorten Gemüsesamen. Zugleich empfehlen unser Lager von:

echt engl. Portland-Cement, echt engl. Steinkohlentheer, echt Peru-Guano, Knochenmehl, Rapskuchen und Mehl, echt belg. Wagenfette, Wiener-Neustädter Binderspeck.

Brüder FRANKL in Prag,

Schillinggasse (Porie) 1074—II., Hotel „englischen Hof.“

14-ik szám.

Tizenharmadik évfolyam.

Pest, aprilis 8-án 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1866. január 1-étől kezdve: Egy, négyezer hasábjott petit sor ára, vagy annak helye egyszerű ígtatásnál 10 krta; háromsor- vagy többszöri ígtatásnál csak 7 krta számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számkra hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Hansenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban: Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígtatás után 30 ujkr.

Dr. Lumniczer Sándor.

Az országgyűlés szünnapjai alatt, midőn a politikai közpálya szereplő férfiai a fővárostól távol, otthoni köreikben töltötték napjaikat, ismét alkalmunk nyílt egy pillanatra a közélet egyéb pályáinak heivre is fordíthatni figyelmünket. S ilyenkor mindig előtérbe lépnek a tudomány és irodalom elméleti s gyakorlati térein működő hazánkfiai, kiknek sorából e lapok arczképcsarnoka idők folytán már számos jelesünkkel gazdagodott. A gyakorlati tudományok egy ily közbecsülést kivívott emberét mutatja jelen képink is.

Ha az orvosi tudományokat egy képzeljük magunknak, mint egy terebélyes fát, melynek vékonyabb s vastagabb ágai vannak, hogy azokba a vést kerülő emberek szükség esetében belefogóhassanak: azt tapasztaljuk, hogy akkor markoltuk meg a fá legerősebb ágát, mikor a sebészethez nyultunk, mert az orvosi tudományok ezen ága az, mely nemcsak a tanulmányozó orvost, hanem a segélyt kereső beteget is legbiztosabb és legtöbb sikerrel jutalmazza. A gyógyászat terén a legnagyobb nevet azok vivják ki maguknak, kik egyszersmind sebészek is, vagyis kézzel működővén, láthatólag hatnak; kik mint jó katonák nemcsak őrt állanak, hanem szükség idején fegyvert is forgatnak; a fegyver pedig tekintélyt szerez annak, ki azzal jól tud bánni. A test belső bántalmái ellen sokszor kevésbé tanult emberek, nem ritkán kuruzslók és avatlanok is tudnak valamit javalni, de háttérbe vonulnak azonnal ott, a hol külső műtételekkel, késsel lehet csak a bajt elhárítani.

Azon magyar orvosok közé, kik sebészi ügyességök által is nevet szereztek maguknak, tartozik Lumniczer Sándor, pesti orvos és sebésztudor, a budapesti királyi orvos-egylet titkára s rókuskórházi rendes főorvos. Született Kapuvárott, Sopronmegyében 1821-ben; derék atyja József, a 82 éves agg férfiú most is életben van, s

mint mezei gazda a mult évtizedekben a hazai kitünőségek közé tartozott; 1848-ban az országos magyar gazdasági egyesület igazgatója is volt. Nagyatya, István, pozsonyi gyakorló orvos, szenvedélyes és híres fűvész volt; 1791-ben ő adta ki a „Flora Posoniensis“ című fűvészeti munkát.

Lumniczer Sándor elemi és gymnázialis tanulmányait a soproni és pozsonyi lyceumokban végezte; a bölcsészeti tanulmányok befejezte után pályát választván, nagyatya példájára, az orvosi tudományok tanulmányozására adta magát, mely tudományok

bécsi műtöntézet növendékévé választatván, ott két évet töltött, mely idő alatt az orvosi tudomány más ágaiban is képezte magát. A gyakorlati sebészetet előadó tanárnak, a híres dr. Schuhnak pedig kedvence volt.

A műtői folyam bevégeztével 1847-ben külföldre ment s hosszabb ideig Berlinben, Párisban s Londonban tartózkodott. 1848-ban a magyar kir. egyetemen a tábori sebészetből tartott előadásokat, de tágabb tér nyilván a táborban a sebészet művelésére, a hadsereghez ment s fokozatonként

Dr. LUMNICZER SÁNDOR.

iránt kiváló hajlammal s előszeretettel viseltetett. Az orvos-egylemi tanfolyam elméleti éveit Pesten, gyakorlati éveit pedig Bécsben végezte. A szigorlatokat Pesten tette le. 1844-ben szigorlati értekezésével, „A képlő sebészetről“ adá első jelét a sebészet iránti hajlámának. 1845-dik évben a

törzsvorossá, végre a hadügy-miniszteriumban az egészségügyi osztály főnökévé s a m. hadsereg igazgató tábori törzsorvosává neveztetett ki. Ez időben szükségét érezvén a m. tábori orvosi ügy rendezésének: utasításokat irt a tábori orvosok számára, melyek a téli hadjárat ideje alatt Kassán kerültek sajtó alá s a központi hadsereg orvosaira nézve kötelezők voltak.

A világi fegyverletétel után Lumniczer 1849-diki októberben ismét Pesten telepedett le, s lesodortatva a nyilvános hatáskör teréről, a magángyakorlatnak élt. Csak gyakori szaklapi közlésekben, az „Orvosi Hetilap“-ban, láttuk tudományos irodalmi tevékenységének nyomait, de mint gyakorló orvos és sebész a fővárosi s vidéki közönség bizalmát már teljesen bírta, midőn 1861-ben a pestvárosi közkórház második sebészi osztályának tiszteletbeli főorvosává, 1864-dik évi július hóban pedig ugyanezen osztály rendes főorvosává neveztetett ki.

Osztályát a fiatal nemzedék, az orvostan-hallgatók közül is sokan látogatják, miután ott a sebészi osztályokon rendesen előforduló műtételeken kívül, a sebészet terén dr. Lumniczer által behozott célszerű újításokat és reformát is láthatnak.